Εἰς τὸν Ἀγαπητόν μας Ἀνέψιον
Αριθ. εισ. 132871

ΚΛΕΙΩ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ
ΕΝ ΛΕΙΨΙΑ,
ΕΤΟΣ Α', 1885. ΤΟΜ. Ι. ΑΡ. 1–24.

ΠΑΝΕΠ... ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μηχανοποίητη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΜΠΡΟΙΟΥ
ΛΥΕΩΝ ΑΡΙΘ.

ΑΡΙΘΜ. 13. | Συνδρομή, ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους, ἑτησία μόνον καὶ προπληρωτέα: | ΕΤΟΣ Α'.
Τόμος Α'. | Πωλεῖται φράγκ. χρ. 20 ἡ μάρκ. 16. | τῇ 1/18. Ἰουλίου 1885.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑΝ.

(Εἰκὼν Ραφαὴλ ἐν σελ. 199, ἐκ τοῦ Μουρίλλου ἐν σελ. 201).

Ἀν ἔλα 'ς τὴν Θρησκεία μας ξεχνιούντανε καὶ μονα
Τῆς Παναγίας ἡ μορφή, ἡ ὄψι ἡ γλυκειά
'Σ τοῦ Ραφαὴλ ἐσώζουνταν τὴν ὠμμορφη εἰκόνα
'Σ τὸν κόσμο θὰ εὑρίσκαμε πάλι παρηγορειά.

Εἶνε μεγάλη ἡ δύναμις τοῦ Πλάστη μας, καὶ θεῖα
Τὰ λόγια, ὁποῦ 'πλήρωσαν μὲ αἷμα μερικοί·
Τοῦ πόνου Της τοῦ μητρικοῦ καμμιὰ ὅμως ἰδέα
Δὲν εἶνε ὑψηλότερη οὔτε πλειὸ θεϊκή.

Σὺ μοιάζεις περισσότερο, γλυκειά μου Παναγία,
Μὲ ὅ,τι ἀγαπήσαμε 'ς τὸν κόσμο πλειὸ πολύ·
Ὅσο κι' ἂν ἦσαι δυνατὴ ἔχεις ἀδυναμία
Σὰν τῆς μητέραις ὅλων μας τὴν ἄμετρη στοργή.

Γι' αὐτὸ Σὲ φανταζόμεθα 'ς τὸν οὐρανὸ 'κεῖ πέρα
Ἀνάμεσα 'ς ἀδύναταις φτερουγιασταῖς ψυχαῖς
Μὲ πόνο νὰ παρηγορῇς καὶ νύκτα καὶ ἡμέρα
Ἐκείνους ποῦ λυπήσαμε ἐδῶ πολλαῖς φοραῖς.

(Ἐν Δρέσδῃ).

Δ. Ε.

Η ΠΑΝΑΓΙΑ (del Granduca) ΤΟΥ ΡΑΦΑΗΛ.

Ο ΟΙΔΙΠΟΥΣ

ὑπὸ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΠΑΓΑΝΕΛΗ.

Σύννους πλανᾶται ὁ ἄναξ Λάϊος εἰς τὰ εὐρέα ἀνάκτορα τῶν Θηβῶν. Στυγνὸς ὁ ὀφθαλμός του, ῥίπτει ἐνίοτε γοργὴν λόμψιν πτοοῦσαν τοὺς ἐντρόμους φύλακας. Σιγὴ κρατεῖ πέριξ, καὶ μόνος ὁ Λάϊος μονολογῶν ταράσσει τὴν ἀπόλυτον τοῦ οἴκου σιωπήν. Περιδεεῖς ἀτενίζουσιν ἀλλήλους οἱ οἰκέται διερευνῶντες τὸ μυστήριον. Τὴν προτεραίαν νύκτα ταχὺς πεζοδρόμος ἐκόμισε μηνύματα τοῦ δελφικοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ εἰς τὸ ἄκουσμα κατάπληκτος ἀπέμεινεν ὁ τοῦ Λαβδάκου παῖς. Τὴν τύχην τοῦ παιδίου ποθεῖς νὰ μάθῃς, Λάϊε; „Θά σὲ φονεύσῃ ἅμα ἀνδρωθέν, καὶ τῆς μητρός του θὰ κληθῇ ὁ σύζυγος.“ Λάϊε! ταλαίπωρε θνητέ! Τῆς εἱμαρμένης τὴν ἀμετάκλητον βουλὴν ἐζήτησας νὰ μάθῃς, ἀλλὰ τῆς τολμηρᾶς σπουδῆς σου, δεινὰ ἐκτίνεις τὰ ἀντίποινα. Ὁ πεζοδρόμος δὲν εἶχεν ἔτι ἐξαγγείλει τοῦ Θεοῦ τὰ φοβερὰ μαντεύματα, καὶ φρίκης πλήρης κατέπεσας γονυπετὴς τὸν θάνατον προσλιπαρῶν. Ὁ ὕπνος δὲν ὑπάρχει διὰ σέ. Καὶ ὅταν περὶ την αὐγὴν βαρὺς ὁ λήθαργος πιέζῃ τας αἰσθήσεις σου, ἔντρομος ἀναπηδᾷς κραυγάζων νὰ σὲ σώσωσι. „Ἐκεῖ, εἰς τῆς Φωκίδος τὴν τραχεῖαν ἀτραπὸν φονεύουσι τὸν δυστυχῆ . . . νέος ἀνὴρ αἱματοκύλισε τὸν γέροντα . . . Βαβαί τοῦ πατροκτόνου . . .“ φωνάζεις, Λάϊε.

* * *

Εἰς τὰ ἐνδότατα τοῦ ἀνακτόρου δώματα, Ἰοκάστη, ἡ τοῦ Λαΐου σύζυγος κράζει τὰς ἄβρας ἐν σπουδῇ. Ὠδῖνες τακεροῦ σπαράσσουσι τὰ σπλάγχνα της, ἀκτινοβόλος ὅμως λάμπει ἐκ χαρᾶς ὁ ὀφθαλμός. Εἰς τῶν Θηβῶν τὸν θρόνον δωρεῖται ποθητὸν διάδοχον, κ' εὐδαίμονα πατέρα καθίστησι τὸν Λάϊον. Ὀξεῖς σπαράσσουσιν οἱ πόνοι τὴν βασίλισσαν, κ' ἐν τούτοις ὁ βασιλεὺς φεύγει μακράν, ἀρνούμενος νὰ σπεύσῃ εἰς τῆς συζύγου του τὴν ἐπανειλημμένην πρόσκλησιν. Δρομαῖοι ἄγγελοι ἐξῆλθον ἀνὰ τὰς ὁδούς, τὸν ἄνακτα ζητοῦντες. Πατὴρ εὐδαίμων εἶσαι, Λάϊε, ἀγγέλλουσι . . . Ἡ σύζυγός σου καὶ βασίλισσα διάδοχον ἐδώρησε τῷ θρόνῳ πρὸ μικροῦ, καὶ εἰς τελε· ις πανδήμους προσεκλήθη ἤδη ὁ λαός. Ἐπτοημένους ὀφθαλμοὺς ἀνοίγει φρικιῶν ὁ Λάϊος, καὶ ἔμπληκτος κατέπεσε βωβός.

* * *

Βαθεῖα νὺξ ἐκτείνεται ἀνὰ τὴν πόλιν τῶν Θηβῶν. Οὔτε ἓν ἄστρον λάμπει εἰς τοὺς οὐρανούς. Νομίζει τις, ὁ μέλας πέπλος, ὁ βαρέως ἀπλωθεὶς ἐπὶ τὴν πόλιν, εἶναι οἰωνὸς ἀλύτου πένθους προσεχοῦς . . . Εἰς τὸν θάλαμον τῆς Ἰοκάστης μυστηριώδης βασιλεύει σιωπή. Κοιμᾶται ἡ βασίλισσα, καὶ παρ' αὐτὴν ὁ τοῦ Λαΐου παῖς. Αἱ Μοῖραι ἐπέκλωσαν τὰς τύχας του. Διατὶ να γεννηθῇς, ταλαίπωρε; . . . Ἀγριωπὸς ὁρμᾷ ὁ Λάϊος εἰς τῆς συζύγου του τὸν θάλαμον, πιστὸς δ' οἰκέτης ἀγρυπνεῖ παρὰ τὴν θύραν. Πατὴρ εἶσαι, Λάϊε, ἢ δήμιος; Τὸ πρόσωπόν σου εἶναι φοβερόν· τοῦ τέκνου σου ἡ θέα ἐξάπτει τὴν ὀργήν σου. Προχωρεῖς καὶ πάλιν ἱσταται διστάζων. Μυρία αἰσθήματα ταράσσουσι τὸ στῆθός σου. Ἀγαπᾷς καὶ τρέμεις τον υἱόν σου. Ποθεῖς νὰ τὸν περιπτυχθῇς ὡς φίλον, κ' ἐν τούτοις τὸν ἀπεκάλεσας ἐχθρόν. Τὸ ἀσθενὲς πτοεῖ, Σέ, τὸν ἰσχυρόν, κ' ἐν ᾧ ἀτρόμητος θὰ ὥρμας κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, περιδεὴς ἐμβλέπεις πρὸς τὸ τέκνον σου καὶ τρέμεις. Φόβος καὶ φίλτρον την πατρικὴν μερίζονται καρδίαν σου. Ἡ φύσις σὲ καλεῖ παρὰ τὸ τέκνον σου, κ' ἡ μοῖρα σὲ διώκει. Ἀφανεῖς ὑπὲρ τὸ λίκνον ὑπτανται αἱ μαῦραι Ἐριννύες. Σφαγιζουσι τὸ βρέφος, μυστηριώδη ῥήματα φθεγγόμεναι . . . Ὁ Λάϊος χωρεῖ ἓν βῆμα πρόσω. Ἀνέσυρε τὸ κάλυμμα καὶ τὸν υἱόν λαμβάνων ἐν χερσὶν ἐξέρχεται μετὰ σπουδῆς. Εἰς ὄνειρα φαιδρὰ ἐν τούτοις τρέχει τῆς μητρὸς ἡ φαντασία. Πολέμαρχον καὶ κραταιὸν φαντάζεται τὸ τέκνον της. Σκιρτᾷ ἡ μητρικὴ καρδία της. Τέκνον καὶ σύζυγε, φωνάζει τὸν Λάϊον καὶ τὸν υἱόν της εὐφημοῦσα. Ἀπαίσιος ὁ σύνδεσμος . . . Προφητικὰ τα χείλη τῆς Ἀνάσσης ὑποτυποῦν τὸ βδελυρὸν μυστήριον. Ἤδη ἡ μήτηρ ὑπερήφανος ἐξέτεινε τὰς χεῖράς της, δεξιουμένη τὸν υἱόν, καὶ ἐν χαρᾷ ἐγείρεται τὸ τέκνον της ζητοῦσα. Τὸ λίκνον ἀπέμεινε κενόν . . .

* * *

Αἱ δᾷδες πᾶσαι ἀπεσβέσθησαν εἰς τὸν εὐρὺν διάδρομον. Τὸ τέκνον φέρων ἐν χερσί, φεύγει ταχὺς ὁ Λάϊος. Πιστὸς ὁ δοῦλος τὸν ἀκολουθεῖ ἐγγύς. Τὴν ὥραν ταύτην ὅτε, οἱ δυστυχεῖς θνητοί, ἀνάπαυλαν ἐζήτησαν τῶν πόνων εἰς τοῦ ὕπνου τὴν λυσιμέριμνον ἀγκάλην, ἀγρυπνεῖ καὶ φρικιᾷ ὁ Λάϊος. Τρέχει ἀκατάσχετος, καὶ τὰ βήματα τοῦ οἰκέτου ἀκούων ὄπισθεν νομίζει, ὅτι τον διώκουσιν. Ἄναξ αὐτός, εἶναι τῶν ὑπηκόων του ὁ δυστυχέστατος. Βαδίζων πολλὴν ὥραν εἰς ἔρημον φθάνει ἀτραπόν, κ' ἐκεῖ, μακρὰν παντὸς ἀνθρώπου, καλεῖ τὸν ἔμφρβον οἰκέτην, καὶ κλίνει κρύφα πρὸς τὸ οὖς λαλῶν. Φρίσσει ὁ δοῦλος . . . . Παράφορος ἀσπάζεται τὸ τέκνον του ὁ Λάϊος. Πυκνὸν τὸ σκότος παρεκώλυσε τὸν δοῦλον, τοῦ πατρὸς νὰ ἴδῃ τὴν ἀπόγνωσιν εἰς τὰ θερμὰ τοῦ βασιλέως δάκρυα. Καὶ πάλιν ψιθυρίζει εἰς τὸ οὖς τοῦ δούλου, καὶ ἀποθέτων εἰς τὰς χεῖράς του τὸ νεογνον πίπτει θρηνῶν ὁ Λάϊος. Πατήρ, κατέπνιξε τὸ φίλτρον, θηρίου ἀποβὰς ὑποδεέστερος. Κλαυθμυρίζει τὴν στιγμὴν τὸ βρέφος, τῆς φιλοστόργου πατρικῆς ἀγκάλης ἐκπεσόν. Ἀκούει ὁ Λάϊος τοῦ τέκνου του τὰ πρῶτα καὶ τὰ ὕστατα παράπονα. Εἶναι τὰ τελευταῖα, λέγει, καὶ κλαίων χαίρει ἐν ταὐτῷ . . . . Πατήρ, μισῶν καὶ ἀγαπῶν τὸ τέκνον του. Θεοί! ὁποῖον τὸ μυστήριον! Ἤδη διὰ τῆς σκολιᾶς ὁδοῦ ἀπέδρα ὁ οἰκέτης, ἐν ταῖς χερσὶ κρατῶν τὸν τοῦ Λαΐου κλαίοντα υἱόν. Πατρίδα καὶ πατέρα ἀποχαιρετᾷς διὰ τῶν θρήνων σου, κατηραμένον πλάσμα. Ἡ στέγη σου, ἡ μήτηρ σου, καὶ τῶν Θηβῶν ἡ γῆ, ποτὲ μή σ' ἐπανίδωσι, ποτέ. . . . . .

* * *

Δρομαῖος φεύγων ὁ οἰκέτης ἔφθασε περὶ την χαραυγὴν τοῦ Κιθαιρῶνος τοὺς πυκνοὺς δρυμούς. Κονίσαλος πληροῖ τὸ στόμα του, καὶ ἄφθονος ἀπὸ τῆς κόμης του σταλάζει ὁ ἱδρώς. Εἰς τὸ πυκνότατον τῆς λόχμης μέρος, ἔνθα μόλις δύναται νὰ διανοίξῃ ὄψις τὴν ὁδόν, εἰσβάλλει ὁ οἰκέτης, σύρων μεθ' ἑαυτοῦ τὸ τέκνον τοῦ Λαΐου. Λόγάζει ἡ ἀνατολὴ καὶ εὐκρινέστερα ἐφάνησαν τὰ περὶξ ἀντικείμενα. Ἐκεῖ, μακραν παντὸς ἀνθρώπου, ἀποθέτει εἰς τὴν γῆν τὸν βασιλόπαιδα ὁ δοῦλος, καὶ στρέφει ἐρευνῶν τοὺς κλάδους καὶ τὸ πάχος των. Ποίαν θ' ἀποτολμήσῃ πράξιν! Εἶναι ῥητὴ

τοῦ ἄνακτος ἡ προσταγή, εἰς ὅρκους δὲ φρικτοὺς ὑπέκυψεν ὁ δοῦλος, ὀμόσας τὴν πιστὴν ἐκπλήρωσιν τῶν προσταγῶν τοῦ ἄνακτος. Κλαίει τὸ βρέφος ἀσθενῶς, πλὴν ἰσχυρὰ ἐγείρει τοῦ οἴκτου τὰ αἰσθήματα εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου. Μὲ τὰς μικρὰς του χεῖρας νὰ θωπεύσῃ προσπαθεῖ τὸν πώγωνα τοῦ δούλου, καὶ νὰ ζητήσῃ χάριν τῆς ζωῆς, εἰς ἣν οὔτε εἰσῆλθε κἀν. Ταλαίπωρον, πρὸς τί τὰς τόσας της πικρίας νὰ γευθῇς . . . . Ἀλλ' ἡ αὐγὴ προβαίνει. Συρίζει ἤδη ὁ αἰπόλος, τὰς αἶγάς του καλῶν, καὶ μέλος σύριγγος ἠδύ, ἠχεῖ εἰς τοῦ βουνοῦ τὴν καταπράσινον πλευράν. Νὰ σπεύσῃ πρέπει ὁ οἰκέτης. Μὲ χεῖρα σταθερὰν καὶ σταθερὰν ἁρπάζει τοῦ Λαΐου τὸν υἱόν. Ἐντὸς δεσμοῦ σπαρτίνου συσφίγγει τὰ σφυρά του, καὶ τὸ θρηνοῦν, κρεμᾷ ἀνάστροφον, ἀπὸ τοῦ πρώτου δένδρου τὴν προεξοχήν. Καὶ φεύγει. Ὀξεῖς ἠχοῦσι περὶξ οἱ κλαυθμυρισμοί, ἀλλὰ ὀξὺς ἐπίσης σχίζει τοὺς δρυμοὺς ὁ δοῦλος. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἠχοῦσιν ἀσθενέστεροι τοῦ τέκνου τοῦ Λαΐου οἱ κλαυθμυρισμοί. Ἤδη ἐσβέσθησαν εἰς τὸ κενόν.

. . . . . .

* * *

Διέρρευσαν μακροὶ ἐνιαυτοί. Τέρας ἀπαίσιον, ἡ Σφίγξ, λυμαίνεται τὴν πόλιν τῶν Θηβῶν, καὶ Κρέων, τῆς χήρας Ἰοκάστης ἀδελφός, ἐπίζηλον κηρύσσει ἔπαθλον, τὸν θρόνον τῶν Θηβῶν καὶ τὴν βασίλισσαν, εἰς τῆς Σφιγγὸς τὸν τολμητὰν νικητήν. Εἰς τῆς Φωκίδος που τὰς ἀτραποὺς ἐφόνευσαν τὸν Λάϊον. Διπλῆν χηρείαν ἄγει ἡ βασίλισσα καὶ τῶν Θηβῶν ὁ θρόνος. Σωρεύει θύματα ἐν τούτοις τοῦ τέρατος τὸ αἴνιγμα, καὶ οἱ κήρυκες καλοῦσι τὸν δυνάμενον νὰ γίνῃ βασιλεύς. Ἐκ τῆς Κορίνθου προερχόμενος προβάλλει τότε εὔσωμος ἀνήρ, τῆς χώρας καὶ τοῦ θρόνου τολμηρὸς μνηστήρ. Κηλῖδες μαύρου αἵματος κατέχραναν τὴν χλαῖνάν του. Ἐκεῖ, εἰς τὴν Φωκίδα, παρά τινα τραχεῖαν ἀτραπὸν ἀπέκτεινε προπέτην γέροντα, θελήσαντα νὰ φράξῃ τὴν ὁδὸν αὐτῷ . . . παράδοξον! Χρόνος πολὺς παρῆλθε, καὶ ὅμως. αἱ κηλῖδες μένουσι . . . . τελείαν ἤρατο τὴν νίκην κατὰ τῆς Σφιγγὸς ὁ ξένος. Τὸ αἴνιγμά σου, εἶπε. τὸν ἄνθρωπ . δηλοῖ, καὶ τὰ ποικίλα τῆς ζωῆς του στάδια. Φωνὴν ἀφὲν τὸ τέρας, κατέπεσε κατὰ κρημνῶν, κ' εὐδαίμων βασιλεύς, τῆς Ἰοκάστης σύζυγος καλεῖται ὁ Οἰδίπους. Βαβαί τῆς ἀκριβείας τοῦ χρησμοῦ!

* * *

Παρῆλθον ἔτη πάμπολλα. Ἀνήκεστοι αἱ συμφοραὶ ἐνσκήπτουσιν ἀνὰ τὴν πόλιν τῶν Θηβῶν. Ἀνόσιον τὸ ἔγκλημα συνετελέσθη πλῆρες, πλὴν καὶ ἀσφαλὴς ἐκόχλαζε τῶν ἀθανάτων ἡ ὀργή. Δῶρα ἐκπέμπων εἰς Δελφοὺς ὁ βασιλεὺς Οἰδίπους, πυνθάνεται τῶν συμφορῶν τὸ αἴτιον καὶ φάρμακον. „Ἐνόσῳ μένει ἀτιμώρητος ὁ τοῦ Λαΐου ἀνόσιος φονεύς, τοῦ Κάδμου οἱ ἀπόγονοι δὲν θέλουν διαφύγει τῶν θεῶν τὴν ἀδυσώπητον ὀργήν.“ Τοιαῦτα ὁ θεὸς χρησμοδοτεῖ. Καὶ ἤδη πολυμέριμνος ἀναζητεῖ ὁ βασιλεὺς τὸν στυγερὸν φονέα τοῦ Λαΐου. Ἄφρων βασιλεῦ! Δεινὰ ἀναζητεῖς μυστήρια! . . . . Ἀλλ' οὕτως ὁ θεὸς ἐχρησμοδότησε!

* * *

Συμβούλιον γερόντων προσκαλεῖ ὁ βασιλεὺς Οἰδίπους. Τοῦ μυστηρίου τὴν ἀρχὴν ζητεῖ νὰ ἀνιχνεύσῃ, γενναῖον ἔχων ἐν τῷ ἔργῳ ἀρωγὸν τὴν ἄνασσαν καὶ σύζυγον. Τοὺς σοφωτέρους τῶν ἀνδρῶν μεταπεμψάμενος, πυνθάνεται περὶ τοῦ βδελυροῦ φονέως τοῦ Λαΐου. Ὁ Λάϊος ἀπέθανεν, εἰς βίαιον ὑποκύψας θάνατον, ἰδοὺ τὸ τελικὸν συμπέρασμα τῶν ἐρευνῶν τοῦ ἄνακτος καὶ τῆς πιστῆς συζύγου του, τῆς πάλαι χήρας τοῦ Λαΐου. Ἀλλ' ἡ φρικώδης ἤγγιζε στιγμή. Ὠχρὰ ἀκτὶς φωτίζει αἴφνης τοὺς ἐρευνητάς, καὶ ἀσθενὴς πλὴν φοβερὰ ὑπόνοια ταράσσει τὰς ψυχάς των. Οἰκέτης λευκοπώγων, τὴν Κόρινθον πρὸ ἡμερῶν ἀφεὶς, κατέφθασεν εἰς τῶν Θηβῶν τὴν πόλιν, ζητῶν εἰδήσεις φίλοις προσφιλοῦς. Νὰ προσπελάσῃ τὸν Οἰδίποδα ζητεῖ, τοῦ ἄνακτος τὴν ἀρωγὴν ἐπιζητῶν, ἀλλὰ κωλύουσι τὸν γέροντα οἱ φύλακες. Ἔρις ἐνσκήπτει τότε καὶ βοή· πυνθάνεται τὸ αἴτιον ὁ ἄναξ, καὶ τὸν Κορίνθιον νὰ ὁδηγήσωσιν εὐθὺ παρ' ἑαυτῷ κελεύει.

* * *

Εἰς τοῦ γέροντος τὸ εὐλαβὲς προσφώνημα ἐν συγκινήσει ἀπαντᾷ ὁ ἄναξ τῶν Θηβῶν. Εἰς δυστυχῆ κατέφθασας στιγμήν, βοᾷ ὁ ἄναξ πρὸς τὸν γέροντα. Τὸ κράτος μου ἀνηλεὴς μαστίζει ὁ λοιμός. φρικώδες ἄγγελμα μεγαλειτέρων συμφορῶν, ἃς οἱ ἀθάνατοι ἠπείλησαν, ἂν μὴ ἡ πόλις καθαρθῇ ἀπὸ τοῦ ἄγους τοῦ φόνου τοῦ Λαΐου. Πλὴν μάτην ἡ βασίλισσα νύκτας μακρὰς ἠγρύπνησε, διερευνῶσα μετ' ἐμοῦ τὸ ἄγνωστον μυστήριον. Εἶμαι Κορίνθιος κἀγώ. Εἰς τοῦ Πολύβου τὴν αὐλήν, ἐκεῖ εἶδον τὸ φῶς, καὶ ἔζησα μακροὺς ἐνιαυτούς. Φρικτὰ περὶ ἐμοῦ ἐγρησμοδότησεν ὁ ἀψευδὴς θεός. Εἰς τὸν χρησμὸν ὑπείκων καὶ πατροκτόνος φρίττων νὰ γενῶ, παραβιάζων πολλαπλῶς τῆς φύσεως τοὺς ἱεροὺς δεσμούς, κατέλιπον τὴν Κόρινθον, καὶ διὰ τῆς Φωκίδος ἔφθασα ἐδῶ, εἰς τὴν κλεινὴν τοῦ Κάδμου πόλιν. Ἐκεῖ εἰς τὴν Φωκίδα, παρά τινα τραχεῖαν ἀτραπὸν δυσάρεστον ἐπῆλθε γεγονός . . . . Ἀλλ' ὁ αὐθάδης γέρων ἤζιζε, μὰ τοὺς θεούς, τὸ κτύπημα. Πρὸ τούτου ἑτέραν ὕβριν ἔξεδίκησα εἰς Κόρινθον, πατάξας θρασεῖς τοῦ γένους μου μυκτηριστάς. Τὴν Σφίγγα κατενίκησα ἐδῶ, καὶ ἄναξ κατεστάθην τῶν Θηβῶν, τῆς χήρας τοῦ Λαΐου σύζυγος. Ἀκμαίους ἔδωκα βλαστοὺς εἰς τῶν Θηβῶν τὸν θρόνον, ἀλλὰ τὴν Ἀντιγόνην μου φιλῶ πλειότερον τοῦ Πολυνείκους καὶ τῶν ἄλλων τέκνων μου. Πρὸς τί ἡ τόση εὐτυχία μου; Τὸ κράτος μου κατελυμάνθη ὁ λοιμός. Τὸν ἔνοχον ἐζήτησα ἀπανταχοῦ, τὸν ἔνοχον ζητῶ καὶ ἤδη, ποθῶν νὰ σώσω τὸν λαόν, καὶ τιμωρῶν τὸν βδελυρὸν φονέα, νὰ ἐξαγνίσω εἰς τὸ αἷμά του τὴν μιανθεῖσαν πόλιν. Βαρεῖς, ὦ γέρον, λογισμοὶ πιέζουσι, τὸ πνεῦμά μου . . . . Ἡ Νέμεσις ἤλέησε τὸν ἔνοχον, ἀλλ' οἱ θεοί, ἀνηλεεῖς μαστίζουσι τὴν πόλιν. Ἰδοὺ τῶν μερμνῶν μου ὁ βαθὺς καὶ εὔλογος σκοπός. Ζητῶ τὸν ἔνοχον, νὰ σώσω τοὺς ἀθώους θέλων.

* * *

Φοβοῦ τὴν Νέμεσιν, ἀνταπαντᾷ ὁ γέρων. Βραδύνει ἴσως πάντοτε, ἀλλ', ἄναξ, δὲν λησμονεῖ ποτέ. Ἀδύνατον νὰ διαφύγῃ τοῦ Λαΐου ὁ φονεύς. Τολμῶ νὰ σοὶ τὸ εἴπω, ἄναξ, εὐλαβῶς τὴν πεῖραν ἔχων ὁδηγὸν καὶ τὴν εὐσέβειαν. Τοῦ χρόνου ἡ ταχεῖα πάροδος ἐκόρτωσε τὸ σῶμά μου, ἐλεύκανε τὰς τρίχας μου, ἀλλὰ . . . . ἐκόνησε τὸ πνεῦμά μου. Βαρὺ εἶναι τῆς πείρας τὸ ἀντάλλαγμα· κτᾶται τις αὐτὴν μὲ πόνους καὶ νεότητα . . . . Κατανοεῖς, ὦ ἄναξ, τὴν ἀξίαν της; Τὴν πεῖραν ἔχων σύμβουλον, προλέγω, ἄναξ, τάχιστον τὸ κράτος τῆς Νεμέσεως. Ἴσως ὁ δάκτυλος τῆς τιμωροῦ θεᾶς ὑπέδειξε τὸν ἔνοχον, ὃν ὡς σωθέντα ἀσφαλῶς ὑπολαμβάνεις, ἄναξ . . . .

* * *

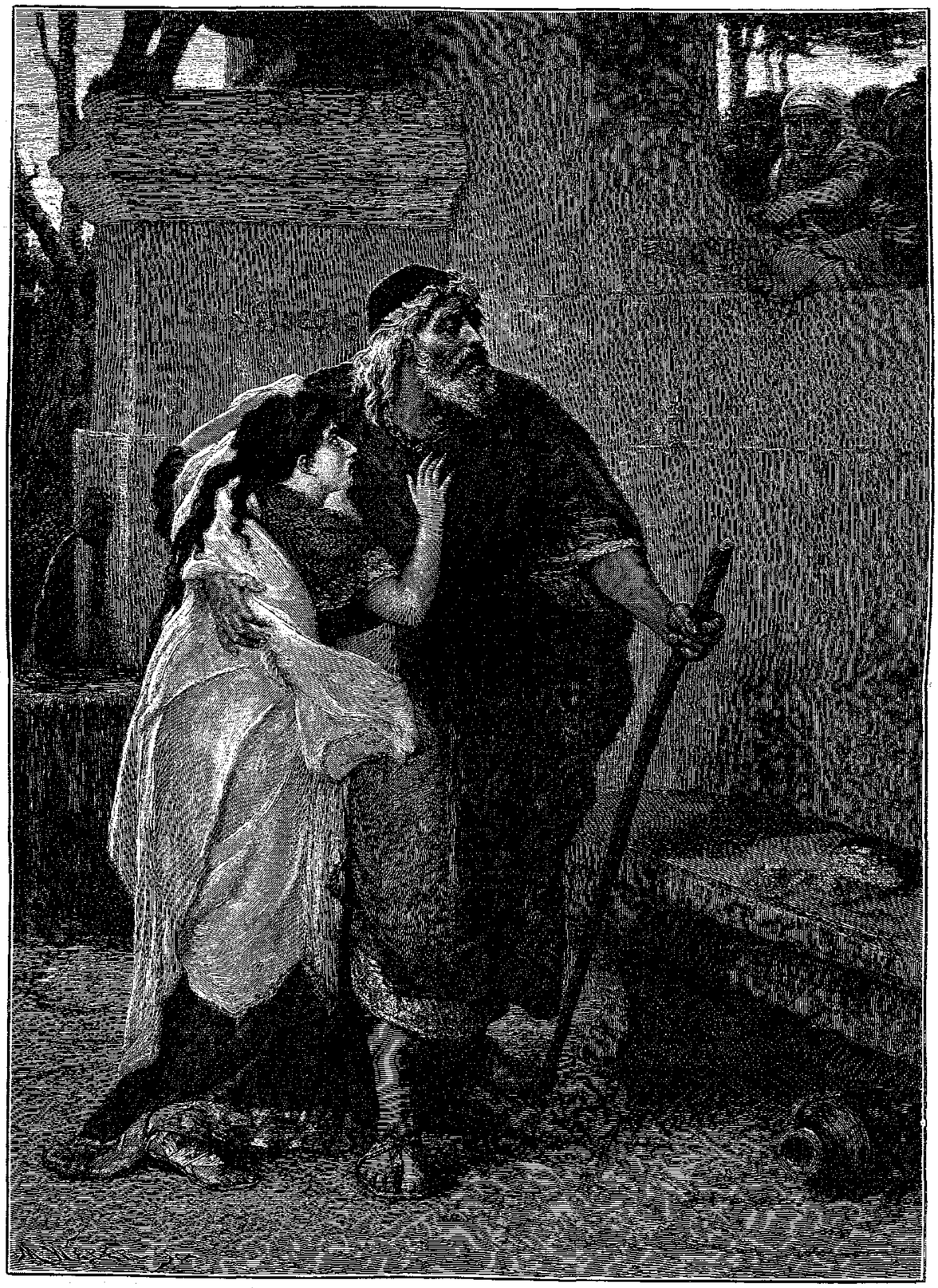

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

Εἰκὼν Ι. Σταλλάερτ, ἑρμηνεία ὑπὸ Σ. Παγανέλη σελ. 194—198.

Τοῦ γέροντος ἡ σεβασμία κεφαλὴ ἔκλινε πρὸς τὸ στῆθός του. Συλλογισμῶν πενθίμων ἡ εἰκὼν ἐγένετο τὸ ὄμμα του, καὶ τὰς ρυτίδας τοῦ μετώπου του συνέστειλε ταχὺς σπασμός. Τί ἔχεις, γέρον; ἐρωτᾷ μετὰ σπουδῆς ὁ ἄναξ τῶν Θηβῶν. Τὰς παρειάς σου ηὐλάκωσαν τὰ δάκρυα. καὶ φαίνεσαι τὸ παρελθὸν ἀνερευνῶν καὶ τὸ παρὸν ἐτάζων ἀπελπίς. Ἀ! ναί, τὸν ἐνθυμοῦμαι ἄναξ, ἀπαντᾷ περίλυπος ὁ γέρων. Ὡς ἴδιον τον ἐθεώρουν τέκνον μου. Τὸν ἔχασα ἐξαίφνης κ' ἔρημος ἀπέμεινεν ὁ βίος μου ἐκτρέφων τὴν πικρὰν ἀνάμνησιν. Νήπιον μόλις ἐκ θαύματος τὸν ἔσωσα, ἐκτεθειμένον εἰς τοῦ δασώδους Κιθαιρῶνος τοὺς δρυμούς. Ἀνέτελλεν ὁ ἥλιος, καὶ ἐν σπουδῇ αἱ νύμφαι κατεδύοντο εἰς τῶν πηγῶν τὰ κρυσταλλώδη νάματα. ὅτε ὀξεῖς παιδὸς κλαυθμυρισμοὶ προσέβαλον τὰ ὦτά μου. Τὰς αἰγάς μου ἀφῆκα, καί, σπεύδων, ἔφθασα ἐκεῖ. Ἔφηβος ἤμην τότε, καὶ ταχὺς διέσχιζον τὰς φάραγγας, τὴν ἔλαφον θηρεύων. Ποῦ εἶσθε χρόνοι τῆς νεότητος . . . Παραμυθήσατε τὸν ἀσθενῆ καὶ γέροντα, ποθοῦντα καὶ στενάζοντα εἰς τῆς φαιδρᾶς νεότητος τὴν προσφιλῆ ἀνάμνησιν. Τὰς αἰγάς μου ἀφῆκα, ἄναξ, καὶ κρύψας ἐν μέσῳ θάμνου τὸν αὐλόν, ὁρμητικῶς κατέφθασα, τὸν ἦχον τοῦ κλαυθμοῦ ἀκολουθῶν. Κάτω, κατὰ τὴν ἄκραν τῆς δασώδους ἀτραποῦ, διέκρινα τὴν χλαῖναν, δρομαίως φεύγοντος ἀνδρός. Ἐξήτησα τὸ μέρος, ὅθεν ὁ ὀξὺς προήρχετο κλαυθμυρισμός, κ' ἰδού, ἀνάστροφον ἀπὸ τῶν κλάδων κρέμαται, παιδίον ἄρτι γεννηθέν. Ἐντὸς δεσμοῦ σπαρτίνου συσφίγγονται οἱ πόδες τοῦ παιδίου, καὶ τὰ σφυρὰ συντρίβονται σχεδὸν ἀπὸ τῆς θλίψεως τοῦ ἰσχυροῦ δεσμοῦ. Τὸ βρέφος ἔλυσα μετὰ σπουδῆς. Τὰς αἰγάς μου καὶ τὸν αὐλὸν κατέλιπον ἀμέσως, καὶ πρὸς τὴν Κόρινθον τραπείς, εἰς τοῦ Πολύβου τὴν αὐλὴν ἐκόμισα τὸ εὕρημα. Προθύμως ἀπεδέξατο τὸ βρέφος ἡ βασίλισσα. Τὸ ἔκθετον ὡς ἴδιον ἀνέθρεψεν υἱόν, κ' ἐγώ, ὁ τάλας γέρων, ὄγνωστος ἔβλεπον αὐτό, καὶ ἔχαιρον ὡς γνήσιος πατήρ. Ἀλλ' αἴφνης ἄφαντον καθίσταται τὸ προσφιλές μου τέκνον. Ὡς τέκνον τὸ ἠγάπησα καὶ ἀληθοῦς πατρὸς ὀδύνη ἐσπάραξε τὸ στῆθός μου. Παρῆλθον χρόνοι ἔκτοτε, ἀλλ' οὐδαμοῦ εὑρέθη ὁ υἱός. Ἐλέχθη ὅτι σαφῆ χρησμὸν φοβούμενος, κατέλιπε τὴν Κόρινθον, διότι, φρικτὸν καὶ νὰ τὸ εἴπω, τοῦ πατρός του ἤθελε γίνει ὁ φονεύς, καὶ τῆς μητρός του σύζυγος. Μακρὰς ἐνιαυτοὺς πλανᾶται τώρα, τὸν γέροντα ἐμὲ στερῶν τῆς θέας του, καὶ τῶν ὑστάτων χρόνων μου πικραίνων τὰς στιγμάς. Θεοῦ ἀκτὶς ἐφώτισε τρὸ ἡμερῶν τὸ πνεῦμά μου. Μυστηριώδης ἤχησεν εἰς τὰ ὦτά μου φωνή, καλοῦσά με νὰ φθάσω εἰς τὰς Θήβας. Θὰ εὕρῃς, εἶπεν ἡ φωνή, ἐκεῖ τὸ τέκνον σου, καὶ θόρυβον καὶ θρήνους καὶ κλαυθμοὺς ὀξεῖς ἐνόμισα ὅτ' ἤκουσα μετὰ μικρόν . . . . Ἰδού με, ἄναξ κραταιέ· προσπίπτω εἰς τοὺς πόδας σου, τὸ τέκνον μου ζητῶν, καὶ τὴν βασίλισσαν ἐπικαλοῦμαι ἀρωγόν. Νὰ ἀποθάνω θέλω εἰς τοὺς κόλπους του. Νὰ τὸν ἀποκαλέσω ἅπαξ μὲ τὸ ὄνομα, δι' οὗ ἐγνώρισεν αὐτὸν ἡ Κόρινθος, ὅτε, οἰδήματα ἀνὰ τοὺς πόδας ἔχων, Οἰδίπους ἀπεκλήθη. Τὸν Οἰδίποδα, τὸ τέκνον μου, ὦ ἄναξ....

* * *

Κατάπληκτον εἰς τὴν φρικώδη ἀποκάλυψιν ἀπέμεινε τὸ πέριξ πλῆθος τοῦ λαοῦ. Τὸ τέλος τῆς ἐρεύνης σου ἐπῆλθεν, ἄναξ, κράζει ὁ λαός, καὶ δακτυλοδεικτεῖ τὸν ἄθλιον υἱὸν καὶ πατροκτόνον. Μακρὰν ἀπὸ τῆς πόλεως βοᾷ μαινόμενον το πλῆθος. Ἄναξ Οἰδίπου, ἐμίανας χρόνους μακροὺς τὴν πόλιν, ἀλλ' ἄγρυπνος σ' ἐπάταξεν ἡ Νέμεσις, ἡ ἀδυσώπητος καὶ τιμωρὸς θεά. Πρὶν ἢ εἰς τὸν Ὠκεανὸν καταδυθῇ ὁ ἥλιος, ν' ἀπέλθῃς, ἄναξ ἔκπτωτε, καὶ εἴθε μετὰ σοῦ ν' ἀπέλθωσιν αἱ πλήξασαι τὴν πόλιν συμφοραί. Ταχὺς ἐν τούτῳ θωσιν αἱ πλήξασαι τὴν πόλιν συμφοραί. Ταχὺς ἐν τούτῳ καταφθάνει ἄγγελος. „Εἰς τὴν ἀγχόνην ἐπεράτωσε τὸν βίον της ἡ τῶν Θηβῶν βασίλισσα", βοᾷ ἐπτοημένος ὁ δρομεύς. Ἡ χήρα τοῦ Λαΐου, τοῦ τέκνου της ἡ σύζυγος εἰς τὴν ἀγχόνην ἔσβυσε τὸ αἴσχος καὶ τὴν φρίκην της. Ὁ τοῦ Λαΐου ἀνόσιος υἱὸς καὶ ὁ φονεὺς ἀπέμεινε κατάπληκτος . . . Μητέρα κλαίεις ἡ τὴν σύζυγον, Οἰδίπου; . . .

* * *

Ὁ ἥλιος ἐγγίζει πρὸς τὴν δύσιν του. Εἰς τῆς θυγατρός του Ἀντιγόνης τὸν βραχίονα στηριζόμενος. σύρει ὁ δυστυχέστατος Οἰδίπους τὰ ἀμφίβολα καὶ κλονιζόμενα βήματά του. Θύγατερ ἀγαπητή, λέγει, σὺ ἥτις μόνη δὲν ἐγκατέλιπες τὸν δυστυχῆ τυφλόν, ἄγωμεν μακρὰν τῆς ἀπαισίας πόλεως, ἔνθα τοσαῦται μοι ἐπεκληρώθησαν συμφοραὶ καὶ πικρίαι, ὥστε τὴν ἑκουσίαν τύφλωσίν μου νὰ θεωρῶ ὡς τὴν μόνην τοῦ ἐπονειδίστου βίου μου παραμυθίαν, ἀφοῦ, τυφλός, δὲν θὰ φρικιῶ ἀτενίζων τοὺς φεύγοντάς με ἀνθρώπους. Τῶν ὀφθαλμῶν μου τὸ αἰώνιον καὶ φοβερὸν σκότος μόλις, τέκνον μου, δύναται νὰ παραστήσῃ τῆς συνειδήσεώς μου τὴν ἀπέραντον καὶ ζοφερὰν νύκτα . . . Φύγωμεν ἐν τάχει. Τοὺς τρέμοντας πόδας μου κατακαίει τὸ χῶμα τῶν Θηβῶν, καὶ τοῦ βουνοῦ ἡ δροσερὰ αὔρα εἶναι πῦρ φλογίζον τὰ σπλάγχνα μου. Εἰς τὰς Ἀθήνας ὁδήγησον τὸν τυφλὸν πατέρα σου, τέκνον μου, εἰς τὴν φιλόξενον πόλιν, ἔνθα ὁ μεγαλόψυχος ἀνάσσει Θησεύς. Εἰς τὰς Ἀθήνας . . . Ἀ! πόσον κατανύσσει τὴν ψυχήν μου τὸ ὄνομα τῆς πόλεως . . . θὰ μὲ σώσῃ ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς ὁ μέγας οἰκιστὴς καὶ βασιλεύς, ἄχρις οὗ ταχὺς θάνατος λυτρώσῃ τὸν τυφλόν, τὸν κατάρατον Οἰδίποδα, ἀπὸ τοῦ ὀνείδους καὶ τῆς τιμωρίας τοιαύτης ζωῆς.

Βραδέως καταλείπουσι τὰς Θήβας ἡ κόρη καὶ ὁ πατήρ . . . . Μὲ ξένους βαίνει ὀφθαλμοὺς ὁ τυφλωθεὶς Οἰδίπους, ἀλλ' εἶναι ἀσφαλής, ἀφοῦ ὁδηγεῖται ὑπὸ τῆς φιλοστόργου Ἀντιγόνης. Ἡ φήμη ἐσάλπισεν ἀκαριαίως τὰς ἀπαισίας τύχας τοῦ Οἰδίποδος, καὶ ἔντρομοι φεύγουσιν οἱ διαβάται, ὁρῶντες τὸν ἐναγῆ τυφλόν, ἐνῷ τῆς Ἀντιγόνης ἡ εὐσέβεια καὶ ἀφοσίωσις βιάζει εἰς δάκρυα τοὺς θεατάς. Ἡμέρας ὀκτὼ καὶ ἴσας νύκτας βαδίζουσι. Ἀριθμεῖ τὰς ἡμέρας ἡ παρθένος, καὶ τὰς νύκτας διαρκῶς ὁ σκοτεινὸς Οἰδίπους. Τί εἶναι ἡμέρα πλέον δι' αὐτόν; . . . . Ἐκ μνήμης μόνον τὴν γνωρίζει! Κατάκοπος ἐκ τοῦ δρόμου, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τοῦ αἴσχους καὶ τῶν πόνων τῆς ψυχῆς του, ἐρωτᾷ ὁ τυφλός, ἐὰν ἦναι μακρὰ ἔτι ἡ ὁδός. Δὲν ἀντέχω, λέγει· αἱ δυνάμεις μου μ' ἐγκαταλείπουσιν, οἱ ἄνθρωποι μ' ἐγκατέλειψαν, καὶ μόνη ἡ ζωή, αὐτὴ μόνη δὲν μ' ἐγκατέλειψεν ἔτι . . . Πικρὰ ὅμως εἶναι ἡ χάρις της . . . .

Εἴμεθα, πάτερ, εἰς τὴν Ἀττικήν, ἀπαντᾷ ἡ Ἀντιγόνη. Ἰδού ὁ Κολωνός, ἰδού τῶν Εὐμενίδων τὸ ἄλσος, ἰδού ἡ ἱλαστήριος πηγὴ καὶ ὁ βωμός. ὅπου θὰ καθεσθῇς, σὺ ὁ τῶν Θηβῶν ἄναξ, ζητῶν τὸν ἁγνισμόν. Θερμὰ ὁρμῶσι τὰ δάκρυα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς Ἀντιγόνης, καὶ ἀπὸ τῶν παρειῶν καταλειβόμενα πίπτουσιν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Οἰδίποδος. Ἐμάντευσεν ὁ τυφλός. Μὴ κλαίης, τέκνον προσφιλές, εἶπεν· ὁ πατήρ σου ὑπῆρξεν ἔνοχος· ἀλλ' ἐὰν ἀπέβη ὁ δυστυχὴς ἥρως δράματος δυστυχεστάτου, εἶναι καὶ τοῦ πεπρωμένου θῦμα, κῦψαν καὶ συντριβὲν εἰς μοίρας ἀδυσωπήτου ἀπόφασιν . . . . . Εὐθὺ βαδίσωμεν πρὸς τὸν Κολωνόν, πρὸς τὸ ἱερὸν ἄλσος καὶ τὸν βωμόν, ἔνθα πρηνὴς θὰ ζητήσω γαλήνην ὁ

ταλαίπωρος, γαλήνην καὶ εἰρήνην, ἣν διψᾷ ἡ ψυχή μου πλειότερον ἢ ὅσον οἱ ὀφθαλμοί μου διψῶσι το φῶς. Ἡ νύξ, ἐρωτᾷ ὁ τυφλός, ἐξέτεινε τὸν πέπλον της ἐπὶ τῆς γῆς, ἢ λαμπρὸν σχίζει ἔτι τοὺς οὐρανοὺς τὸ πορφύρον ἅρμα τοῦ ἡλίου; Σκότος καλύπτει τοὺς ὀφθαλμούς μου! Ὤ! ἐὰν ἠδυνάμην νὰ τυφλώσω καὶ τοῦ νοός μου τοὺς ὀφθαλμούς, νὰ φονεύσω τὴν μνήμην μου, νὰ μὴ ἐνθυμοῦμαι . . . . πρὸ πάντων νὰ μὴ ἐνθυμοῦμαι . . . . . τέκνον μου, συγχώρει τὸν πατέρα σου . . . τὸν πατέρα σου, καὶ ἀδελφόν σου . . . .

Θερμὰ ἔπιπτον τα δάκρυα τῆς Ἀντιγόνης. Ὁ ἥλιος ἐγγίζει εἰς τὴν δύσιν του, πάτερ. Ἀκούεις τῶν πτηνῶν τὸ ἡδυ κελάδημα, ἀλλά, πάτερ, δὲν βλέπεις τὸν Φοῖβον ἕτοιμον νὰ λουσθῇ εἰς τὸν εὐρὺν πόντον. Χρυσῆ μαρμαίρει ἡ δύσις. Ἀ, πάτερ, πόσον εἶναι διαυγὴς τῆς Ἀττικῆς ὁ οὐρανός· ποία ἀρωματώδης αὔρα μεθύει τὰς αἰσθήσεις μου. Ἰδέ, πάτερ μου, τὰ νέφη ἐκεῖνα πόσον μεγαλοπρεπῶς ἀνέρχονται πρὸς δυσμάς! Ἰδὲ πῶς ὠχρίασαν αἴφνης, πῶς μυρίας ἠλλάξαν μορφὰς καὶ μυρία χρώματα! Ἰδέ . . . Τέκνον μου, εἶπεν ὁ Οἰδίπους, μὲ καλεῖς νὰ θαυμάσω, καὶ λησμονεῖς ὅτι εἶμαι τυφλός . . . Βλέπει, ναί, ὁ Οἰδίπους βλέπει δια τοῦ νοῦ . . . ἀλλὰ τὸ αἶσχος καὶ τὴν ὀδύνην του, τὴν περιφρόνησιν τῶν ἀνθρώπων, τὸν οἶκτον καὶ τὸ ἔλεός των . . . Ἀ! ἐὰν ἠδυνάμην ν' ἀποθάνω! . . . Εἰς τὸν καθαρτήριον βωμὸν ταχέως, Ἀντιγόνη, εἶπεν ὁ πατροκτόνος τυφλός, τῆς μητρὸς του ὁ σύζυγος, τῶν τέκνων του ὁ ἀδελφός. Εἰς τὸν βωμόν, ἐκεῖ θὰ ἐπικαλεσθῶ τὰς Εὐμενίδας. Σπεῦσον, τέκνον μου, ὁδήγησον εἰς τὸ ἄλσος τὸν τυφλόν. Φωνὴ μυστικὴ φθέγγεται εἰς τὸ βάθος της ψυχῆς μου . . . . Ἀντιγόνη, τέκνον μου, τάχυνον.

Ἰδού, πάτερ, ἐφθάσαμεν. Ἰδού τῶν Εὐμενίδων τὸ ἄλσος, ἰδού παρὰ τὴν καθαρτήριον πηγὴν καὶ ὁ λίθος, ὁ δεχόμενος τοὺς ἱκέτας. Ἀναγινώσκω, πάτερ, ἐπὶ τοῦ λίθου τὸ ὄνομα τῆς „*Νεμέσεως*" . . . Ἄγωμεν. Ἰδού ὁ ἱεροφάντης ἐρχόμενος ἀπὸ τοῦ ἄλσους· σὲ ἀνεγνώρισε, σὲ καλεῖ, πάτερ μου, καὶ ἐμπεπνευσμένος ὑπόσχεται τὴν κάθαρσιν τοῦ ἐγκλήματος . . . Γονυπετὴς ἐρρίφθη ὁ Οἰδίπους, καὶ μὲ τὸ μέτωπον ἐπὶ τοῦ χώματος καὶ τὰς χεῖρας ἀνατεταμένας ζητεῖ τὸ ἔλεος τῶν θεῶν, τὴν εἰρήνην καὶ τὸν θάνατον . . . Ψυχρὸν τοῦ ἁγνισμοῦ τὸ ὕδωρ κατέρρανε τὴν κεφαλήν του, καὶ ἤρεμος ἀσπάζεται τὸ τέκνον του ὁ Οἰδίπους. Ὑπῆρξα μάρτυς τοῦ πεπρωμένου, ἀναφωνεῖ, καὶ ἡ ψυχή του σκορπίζεται εἰς τὸν αἰθέρα.

(ἐξ Ἀθηνῶν.)

ΓΛΩΣΣΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΥ.

Σ. Σ. Κ. Καθ' ἕξιν τῆς *Κλειοῦς*, περὶ πολλοῦ ποιουμένης οἱανδήποτε περὶ τοῦ συνεχῶς ἀνακινουμένου γλωσσικοῦ ζητήματος γνώμην, εὐχαρίστως δημοσιεύεται καὶ ἡ σύντομος αὕτη ἐπιστολιμαία διατριβή. Κατὰ καθῆκον ἄλλως παρέχεται τῇ γράψαντι τὰ κατωτέρω ἡ αἰτουμένη φιλοξενία, ἀφοῦ ὁ κ. Ροΐδης, ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς Ἀναγνώστας τῶν *Παρίργων* καὶ τῆς *Κλειοῦς* διὰ δεδηλωμένου ὑπαινιγμοῦ ἐμνήσθη τοῦ κ. Δασκαράτου, οὗ τινος ἐσεβάσθημεν δεισιδαιμόνως καὶ τὸ ὀρθογραφικὸν σύστημα ἐν τοῖς ἔφεξῆς.

Ἀξιότιμε κύριε,

Εἰς τὸ περιοδικόν σας τῶν 15/27. Ἀπριλίου εἶδα μ' εὐχαρίστησή μου διατριβὴν περὶ γλώσσης τοῦ Κυρίου Ῥοΐδη. Μ' εὐχαρίστησή μου λέγω, ἐπειδὴ τὸν εἶδα νὰ κλίνῃ ὑπὲρ τῆς γλώσσης τοῦ Ἔθνους μᾶλλον παρα τῆς τεχνητῆς ἐκείνης τῶν λογιωτάτων. Ἀλλὰ μ' ἐδυσαρέστησε ὅτι τελειώνοντας τὴν διατριβήν του παραινεῖ τοὺς συνεθνῆτάς μας νὰ παύσουν καὶ αὐτοὶ γράφοντες εἰς τὴ γλῶσσά μας, δίδοντάς τους τὸ παράδειγμα τὸ ἐδικότου! Εἶναι τοῦτο τὸ ὕστερο ποῦ μὲ κάνει νὰ σᾶς ἀποτανθῶ, καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ δημοσιεύσετε εἰς τὸ ἴδιον ἐκλεχτὸν περιοδικόνσας καὶ τὴν ἐδικήν μου γνώμην περὶ τῆς ἐν λόγῳ προτροπῆς τοῦ Κου Ῥοΐδη.

Τὸν λόγον ὁποῦ δίνει ὁ Κος Ῥοΐδης διὰ τὴν ἀπόφασην ὁποῦ ἔκαμε νὰ μὴ ματαγράψῃ πλέον, εἶναι ὅτι δὲν ὑπάρχει σ' ἐμᾶς γλῶσσα ἐντελής. Ἀλλά, ὁ λόγος τοῦτος φαίνεται μᾶλλον πρόφαση, παρὰ λόγος. Ὁ Κος Ῥοΐδης γνωρίζει πολὺ καλᾶ ὅτι, οἱ ὄχλοι, ποῦ στὴν ἀρχὴ κάνουν τὲς γλῶσσες, δὲν τὲς κάνουν οὔτε ἐντελεῖς, οὔτε εὐγενεῖς· ἀλλὰ τὲς κάνουν φτωχὲς καὶ χοντροειδεῖς. Οἱ δὲ συγγραφεῖς τους ἔπειτα τὲς περιποιοῦνται, τὲς πλουτίζουν καὶ τὲς εὐγενίζουν. Ἔτσι, στὴν περίστασή μας, ἡ ἀτέλεια καὶ ἄλλα ἐλαττώματα τῆς γλώσσης τοῦ Ἔθνους μας ἐπιβάλλει, ἀκόμη περισσότερο, τὸ χρέος εἰς συγγραφεῖς ὁποῖος ὁ Κος Ῥοΐδης, νὰ ἐπιχειροῦν τὴν μόρφωσην τῆς ψτωχῆς σημερινῆς μας γλώσσης.

Κατακρίνει δὲ τοὺς λογιώτατους, διότι μεταχειρίζονται τὴ λογιωτατίστικη Ἀικήτους, καὶ κάμνει τοῦτο μεταχειριζόμενος τὴ λογιωτατίστικη Ἀικήτους! Καταδικάζει τὴ γλῶσσα τὴν ὁποίαν αὐτὸς γράφει, καὶ χλευάζει μὲ πικρὰν ἐκείνους ὁποῦ τὴ γράφουνε! Ἀλλὰ νὰ ἔχῃ ὑπομονὴν ὁ Κος Ῥοΐδης, ἂν οὐτωπῶς μᾶς ἐνθυμίζει τὸν πνευματικὸν ἐκεῖνον, ὅστις ἐβλασφημοῦσε τὸν ἐξομολογούμενον, διότι ὁ ἐξομολογούμενος ἐκεῖνος ἐβλασφημοῦσε. „. . . ποῦ νὰ σὲ πάρῃ ὁ Διάολος, δὲ σοῦ τοῦπα κ' ἐπέρισι πῶς ἡ βλαστήμια εἶναι ἁμαρτία;" Θὰ τοῦ συγχωρήσωμεν ὅμως τὴν μικρὴν τούτην ἀσυνέπειαν, ἀπέναντι τῶν μεγάλων ἀληθειῶν τὰς ὁποίας φωνάζει εἰς τοὺς βαρβάρους λογιώτατους, καὶ τὰ εἰς αὐτοὺς νοστημότατά του κεντήματα.

(Ἐν παρενθέσει δὲ νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ τοῦτο ὁ Κος Ῥοΐδης, ὅτι, εἰς ἐμέ, ἡ λογιωτατίστικη ἡ ἴδια, στὰ χέρια τοῦ Κου Ῥοΐδη εὐωδίασε πάντοτε ἀπὸ Ῥοΐδη. Διατί λοιπὸν ἡ δημοτικὴ στὰ χέρια τὰ Ἀικάμου, να βρωμῇ ἀπὸ Λασκαράτον εἰς τὸν Κον Ῥοΐδην;)

Ὁ ἕτερός του λόγος τοῦ Κυρίου Ῥοΐδη, διὰ νὰ μὴ συγγράψῃ πλέον, καὶ ποῦ μᾶς τὸν σημειώνει μᾶλις εἰς το τέλος τῆς Διατριβῆς του, εἶναι ὅτι, κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ποῦ ἤθελε δαπανήσει διὰ νὰ γράψῃ μία σελίδα στὴ φτωχὴ γλῶσσα τοῦ Ἔθνους μας, ἤθελε διαβάσει εἴκοσι σελίδες μεγάλων ἀλλοεθνῶν συγγραφέων! Ἀλλὰ τὸ **time is money** ὀφθαλμοφανῶς δὲν ἔχει τὸν τόποτου στὴν ἐν λόγῳ περίστασην, Ὁ Δάντης καὶ λοιποὶ σύγχρονοίτου δὲν εὐωρήσανε χασομέρια τὸ νὰ γράψουνε στὴν τότε φτωχὴ καὶ

ἀσχημάτιστη γλῶσσατους. Ἄλλα ἐγράφανε σ' αὐτὴν καὶ τὴν ἐπλουτήσανε ὄχι μόνον μὲ λέξεις καὶ μὲ τρόπους, ἀλλὰ καὶ μὲ ἰδέες καὶ μὲ πνεῦμα.

Λέγω ὅθεν ὅτι ὅταν ὑπάρχῃ γνήσιος συγγραφικὸς οἶστρος, νικᾷ τὰ ἔμποδα τῆς γλώσσης, καὶ κάθε ἄλλο ἔμποδο. Ὥστε ἀμφιβάλλω ἂν ὁ Κος Ἰοΐδης μᾶς ἐφανέρωσε τὰ ἀληθινὰ ἔμποδα, ποῦ τὸν ἔκαμαν ν' ἀποφασίσῃ νὰ μὴν ἐξακολουθήσῃ συγγράφοντας.

Εἶναι δὲ τοῦτο τὸ ὕστερο ποῦ, περισσότερο παρὰ τ' ἄλλα, μὲ κάνει ν' ἀπαντήσω εἰς τὴν Διατριβὴν τοῦ Κου Ῥοΐδη· ἐπειδὴ ἡ ἔμμεση ἐκείνη προτροπήτου εἰς τοὺς νέους νὰ μὴ γράφουν εἰς τὴ γλῶσσά μας ἐπειδὴ εἶναι φτωχὴ καὶ ἀτελής, μοῦ ἐφάνη ἐπικίνδυνη, κ' ἐπιθυμῶ νὰ τὴν ἀποτρέψω. Ἐγὼ ἐξεναντίας συμβουλεύω τοὺς νέους μας, ὅσους αἰσθάνονται ζωστὴν τὴν καρδιά τους, νὰ διαβάσουν καὶ νὰ διαβάζουν τὴν Πάπισσα Ἰωάννα τοῦ Κου Ῥοΐδη διὰ νὰ ἐμπνέωνται ἀπο αὐτὸν τὸ πνεύματης καὶ νὰ φιλοτιμοῦνται νὰ γίνουν καὶ αὐτοὶ συγγραφεῖς ἀντάξιοι τοῦ Ῥοΐδη, ὅστις, στανικῶς τῆς φτωχίας τῆς γλώσσης, (καὶ τοῦ λογιωτατισμοῦ τῆς Παπίσσης) ἔκαμε νὰ τὸν θαυμάσουν, καὶ ἐτίμησε το ἔθνος του.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΦΡΟΝΙΜΟΥ ΠΑΤΡΟΣ.

Μετ' εὐχαριστήσεως πάντοτε ἀνεγίνωσκον τὰς φρονίμους ἐν τῇ „Κλειοῖ", *τῆς φρονίμου μητρὸς σκέψεις*, αἵτινες ἑκάστοτέ μοι παρέθεσαν ἀφορμὴν νὰ σκεφθῶ καὶ ἐγώ, ὡς πατήρ, περὶ πολλῶν πραγμάτων, ἀφορώντων τὴν οἰκογενειακὴν εὐτυχίαν. Τοὺς φίλους τῆς φίλης „Κλειοῦς" Ἀναγνώστας παρακαλῶ εὐμενῶς ν' ἀποδεχθῶσι τὰς ὀλίγας ταύτας γραμμάς, ὡρισμένας νὰ συμπληρώσωσι κατὰ τὸ ἐνὸν τὰς εἰλικρινεῖς καὶ ἀγαθὰς *μητρικὰς σκέψεις*, ἂν αὗται ἀτυχῶς διεκόπησαν ὁριστικῶς καὶ ἡ φρόνιμος μήτηρ ἀπεφάσισε πλέον νὰ μὴ τὰς συνεχίσῃ ἐν τοῖς ἐφεξῆς τεύχεσι τοῦ παρόντος περιοδικοῦ. Νομίζω ὅτι ἐκφράζω ὁμόθυμον εὐχὴν ὅλων τῶν Ἀναγνωστριῶν καὶ τῶν πλείστων Ἀναγνωστῶν τῆς „Κλειοῦς", παρακαλῶν ἐντεῦθεν τὴν σεμνὴν καὶ φίλην φρόνιμον μητέρα νὰ ἀναλάβῃ τὸν μίτον τῶν *σκέψεών* της, διακοπτομένων σήμερον ὑπὸ τῶν ἐμῶν πατρικῶν.

ΤΟ ΦΟΒΗΤΡΟΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ.

Ἀγγλική τις παροιμία λέγει, ὅτι ἐν ἑκάστῃ οἰκίᾳ ὑπάρχει κεκρυμμένος εἷς σκελετός, οὗ τὴν ὕπαρξιν μόνοι οἱ ἐνοικοῦντες γνωρίζουσι καὶ ἀντὶ πάσης θυσίας προσπαθοῦσι ν' ἀποκρύψωσιν αὐτὸν ἀπὸ παντὸς ξένου ὀφθαλμοῦ. Καὶ ὅμως οὐδέποτε σχεδὸν κατορθοῦσι διὰ παντὸς νὰ φυλάξωσι τὸν σκελετὸν τοῦτον ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ κόσμου, διότι πολλάκις καὶ μάλιστα ὁσάκις οὐδαμῶς ὑποπτεύουσι τοῦτο προβάλλει αἴφνης ἀπὸ τῆς κρύπτης του πρὸς φοβερὰν ἔκπληξιν ἐκείνων, οἵτινες εἶχον ἐγκλείσει αὐτὸν ἐκεῖ.

Καλλιτέρα ταύτης παρομοίωσις οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ! Ἂς κυττάξῃ ὁ καθεὶς ἐξ ὑμῶν γύρω του ἐντὸς τοῦ ἰδίου οἴκου καὶ προθύμως στοιχηματίζω, ὅτι ἕκαστος γνωρίζει ἀκριβῶς τὸν σκελετόν του καὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ κρύπτεται.

Εἰς τὴν μίαν οἰκογένειαν ὁ σκελετὸς οὗτος εἶνε ἴσως μαῦρόν τι σημεῖον εἰς τὸν βίον τῶν προγόνων. Κυττάξατε π. χ. τὸν παρασημοφόρον ἐκεῖνον διπλωμάτην, ἐνδεδυμένον τὴν ἐπίσημον στολήν του! Μεθ' ὁπόσης ὑπερηφανείας περιπατεῖ! Ὁπουδήποτε ἂν ᾖνε κατορθωτὸν νὰ ἐπιδείξῃ τὰ πομπώδη σήματα τοῦ οἴκου του, φέρει αὐτὰ ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν μας καὶ μᾶς ἐξαναγκάζει νὰ κλίνωμεν τὸν αὐχένα πρὸ τῆς δόξης καὶ τῆς λάμψεώς του. Καὶ ἐν τούτοις καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὑπάρχει μία ὥρα, καθ' ἣν τὸ εὐγενὲς καὶ κυανοῦν αἷμα τοῦ κατόχου του θερμαίνεται δυσαρέστως καὶ ἡ ὥρα αὕτη εἶνε . . . . . ὅταν ἔρχεται ὁ κουρεύς του νὰ τὸν ξυραφίσῃ. Πᾶσαν προῖαν ἀφ' οὗ μετ' ἀπείρους καὶ βαθείας ὑποκλίσεις ἀπομακρυνθῇ οὗτος, ἀνοίγεται ἐλαφρὰ ἐλαφρὰ μία ὀπὴ ἐκεῖ εἰς τὴν ἱματιοθήκην ἢ εἰς τὸ παρακείμενον ἐρμάριον καὶ προβάλλει μετὰ χλευαστικοῦ μειδιάματος ἡ λευκὴ καὶ ὀστεώδης κεφαλὴ τοῦ σκελετοῦ, διότι . . . ὁ πάππος τοῦ ἐν τιμαῖς καὶ ἀξιώμασι ζῶντος ἀνδρὸς ἦτό ποτε κουρεύς. Ἰδοὺ ἤδη αὐτὸς ἐκεῖ κάθηται ὡς σκελετὸς τοῦ οἴκου, τρίζων τοὺς ὀδόντας καὶ κεκλεισμένος ἐν τῷ ἐρμαρίῳ καὶ ὁσάκις εἰσέλθῃ κουρεὺς εἰς τὸ δωμάτιον ἢ ἐγγύς του ἀκούσῃ ἐκφωνουμένην τὴν λέξιν „κουρεύς", προεκβάλλει ἐκ τῆς κρύπτης ἀπειληπικῶς την ξηρὰν χεῖρα. Ἀλλοίμονον δὲ ἐὰν κατύρθου καὶ ἅπαξ μόνον νὰ ἐξέλθῃ ἐκεῖθεν καὶ νὰ φανῇ εἰς τὸν κόσμον ὁλόκληρος!

Ἀλλ' ἐάν ποτε ἅπαντες οἱ τεθαμμένοι σκελετοὶ ἐξήρχοντο δια μιᾶς καὶ συνήρχοντο ἐπὶ τὸ αὐτό, ὁποίαν ἀλλόκοτον συνέλευσιν θὰ ἐβλέπομεν τότε! Ἐδῶ μὲν θὰ ἦτο γέρων τις Ἰουδαῖος, ὑπολογίζων τὰ ἄδικα καὶ ἀνυπολόγιστα κέρδη του, ἐκεῖ αὐτόχειρ τις φέρων τὸν βρόχον περὶ τὸν τράχηλον καὶ ἀμέσως παρ' αὐτὸν θὰ ἵσταντο θελκτικαὶ χορεύτριαι ἢ νεογέννητα βρέφη θὰ ἐξέπεμπον σπαραξικαρδίους κραυγάς, ὀλίγον ἀπωτέρω κατάδικός τις θὰ ἔσυρε τὰς βαρείας ἁλύσεις κατόπιν του, δὲν θὰ ἔλλειπε δὲ καὶ μέγα τι κατάστιχον οἷς σκελετός, σαπρὸν καὶ διεφθαρμένον, ἐξ οὗ μόνον ἓν φύλλον διετηρήθη σῶον καὶ ἄβλαβές, μόνον εἷς ἀριθμὸς φαίνεται ἐπ' αὐτοῦ εὐδιακρίτως καὶ ἐναργῶς, ὡς ἀνεὶ τώρα νεωστὶ ἐγράφη — ὁ *πελαστογραφημένος* οὗτος ἀριθμός.

Ὁ σκελετὸς ὅμως ἐκεῖνος, ὅστις συνηθέστατα κρύπτεται ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ μετα μεγίστης προσοχῆς ἐπιτηρεῖται εἶνε — ὁ τῆς πενίας.

„Ἡ πενία, λέγει μέγας τις σοφός, εἶνε τὸ μέγα μυστικον, ὅπερ τὸ ἥμισυ τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ παντὸς τρόπου προσπαθεῖ ν' ἀποκρύψῃ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου ἡμίσεως."

Ὁ ὠχρὸς οὗτος καὶ κοιλόφθαλμος σκελετὸς εἶνε πολλάκις ἐγκεκλεισμένος ἐν ἐρμαρίοις ἐπικεχρυσωμένοις καὶ εἶνε τόσον ἀναιδής, ὥστε ἀδιακόπως προσπαθεῖ νὰ ἐξαγάγῃ τὴν δυσειδῆ κεφαλήν του καὶ ἐκ τῆς ἐλαχίστης τοῦ ἐρμαρίου του ῥωγμῆς, καὶ ὡς οὐδεὶς ἄλλος σκελετὸς προδίδει τὴν παρουσίαν του ἀκριβῶς ὁσάκις τις οὐδόλως ἐπιθυμεῖ τοῦτο. Ἡ ἀνίατος νόσος τῆς ἐποχῆς μας εἶνε νὰ θέλωμεν „νὰ φαινώμεθα ἄλλο παρ' ὅ,τι εἰμεθα", διότι ἀπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου οὐδέποτε ἐπεκράτησε τόσον γενικὴ τάσις, τόσον θερμὸς πόθος νὰ γίνῃ τις πλούσιος ἢ μᾶλλον νὰ *φαίνηται* πλούσιος, ὅση παρατηρεῖται σήμερον εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας.

„Ὀλίγισται αὐτοχειρίαι γίνονται ἐκ πραγματικῆς ἐνδείας, λέγει ὁ ἴδιος σοφός, διότι σπανίως θ' ἀκούσῃ τις, ὅτι ηὐτοκτόνησεν ὁ τάδε στερούμενος καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπουσίου ἄρτου, συχνότατα ὅμως αὐτοκτονοῦσιν οἱ πολλοί, διότι ἐστερήθησαν τῆς ἰδιωτικῆς των ἀμάξης."

Ἅπασαι αἱ τάξεις τῆς κοινωνίας κατελήφθησαν, ὡς φαίνεται, ὑπὸ τοῦ νοσηροῦ πόθου τοῦ νὰ φαίνωνται πλουσιώτεραι ἢ ὅσον πραγματικῶς εἶνε, διὰ τοῦτο δὲ οὐδόλως διστάζουσι καὶ τὴν μεγίστην θυσίαν νὰ ὑποστῶσι μόνον καὶ

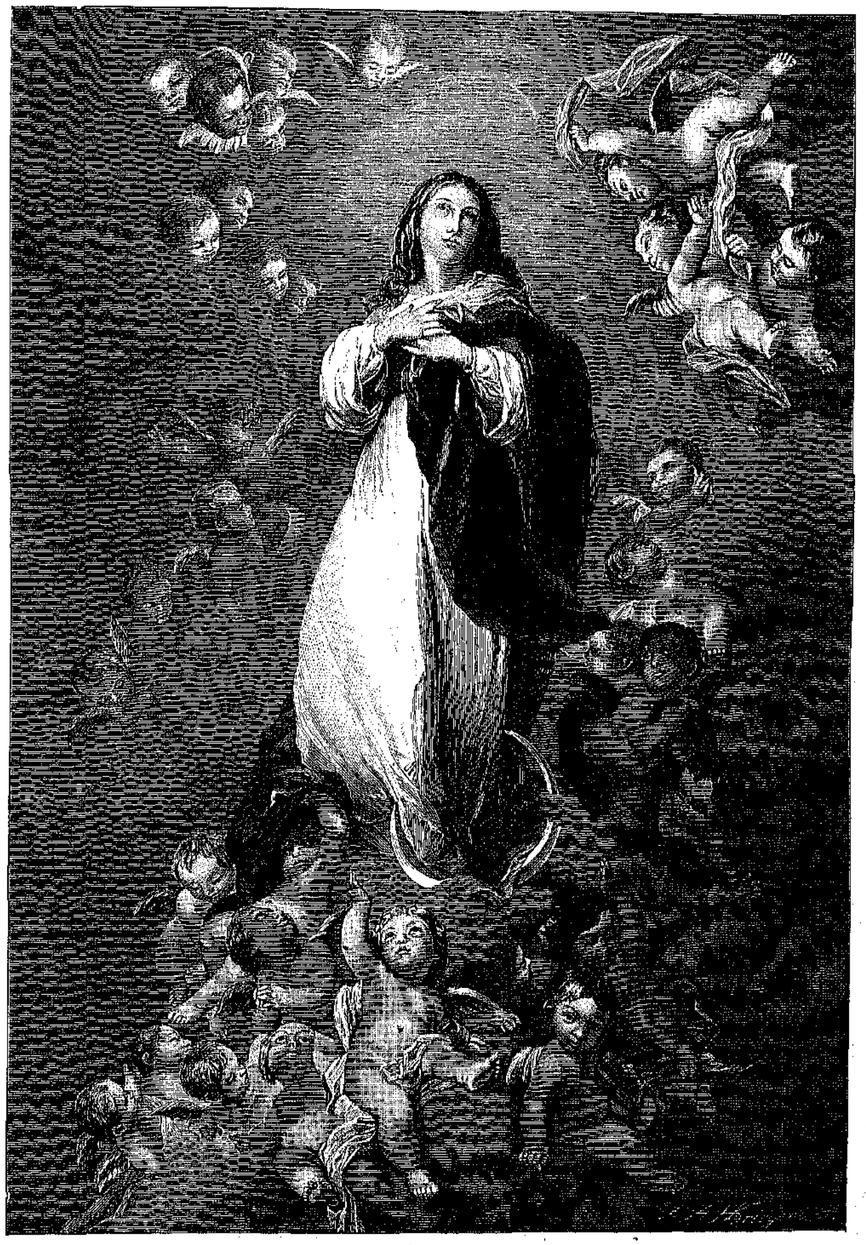

Η ΠΑΝΑΓΙΑ τοῦ Μουρίλλου.

μόνον ὅπως ἀποκρύψωσι τὸν σκελετὸν τῆς πενίας ἀφ' ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων βλεμμάτων· ὁ ἔχων π. χ. ἐτήσιον εἰσόδημα 1200 δραχμῶν θέλει οἱ γείτονές του νὰ τὸν ἐκτιμῶσι τοὐλάχιστον μὲ 2000 δραχμῶν μισθὸν κατ' ἔτος καὶ ὁ ἔχων ἓν ἑκατομμύριον αἰσχύνεται, ἂν εὑρεθῇ τις νομίζων, ὅτι δὲν ἔχει περισσότερα τῶν δύο. Οὐδεὶς ὅμως ἐξ ὅλων τούτων αἰσθάνεται τὴν ἀρνητικὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως „πλούσιος", διότι ἄλλως ἅπαντες θὰ ἐγνώριζον, ὅτι ἕκαστος δύναται νὰ γίνῃ „πλούσιος", ὅταν ἔχῃ τὴν πρὸς τοῦτο σταθερὰν θέλησιν.

Μία μόνη ἀδιάσειστος ἀπόψασις ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο. Πήγαινε εἰς τὸ ἐρμάριον, ἔνθα μετὰ τόσου φόβου ἔχεις κεκρυμμένον τὸν σκελετὸν τῆς πενίας, στρέψον τὸ κλεῖθρον καὶ ἐξάγαγε τῆς φυλακῆς τὸ ἀπαίσιον καὶ φοβερὸν μαρμαλύκειον, ὅπερ ἀοράτως κατατυραννεῖ σὲ καὶ τοὺς σούς, ἐπιδρᾷ εἰς πᾶσάν σου πρᾶξιν καὶ ἐμποδίζει πᾶσαν ἐλευθέραν τῆς ψυχῆς σου ἀπόφασιν, — ἐλευθέρωσον αὐτὸ καὶ μετ' ἀπορίας θὰ ἴδῃς μετ' ὀλίγον, ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑποφέρῃ τὰς φωτεινὰς τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας. Θὰ διαλυθῇ εἰς καπνὸν καὶ σαπρίαν καὶ θὰ ἐξαφανισθῇ παντελῶς ἅμα ὡς παύσῃς νὰ ἐντρέπεσαι δι' αὐτό.

Πόσας εὐφροσύνας τοῦ βίου μας καθυστεροῦμεν πικράς, πόσας βιωτικὰς δυσχερείας καὶ ἀπογοητεύσεις ἡμεῖς αὐτοὶ προκαλοῦμεν διὰ τῆς ἐναγωνίου ταύτης φυλακῆς τοῦ μυστικοῦ, ὅτι, καίτοι ἐν εὐπορίᾳ ζῶντες, δὲν εἴμεθα ἀκριβῶς βαθύπλουτοι!

Ὑπάρχουσιν οἰκογένειαι μεγάλως ἀγαπῶσαι τὰς καλὰς τέχνας καὶ τὴν μουσικήν. Ὁποία ἀπόλαυσις αἰθερία καὶ ἀνεκτίμητος θὰ ἦτο δι' αὐτάς, ἂν ἤκουον ἐκλεκτήν τινα τινα μουσικὴν συναυλίαν ἢ λαμπρόν τι δρᾶμα! Τὰ μέσα ὅμως αὐτῶν δὲν τοῖς ἐπιτρέπουσι νὰ μισθώσωσι τὰς θέσεις ἐκείνας, ἃς συνειθίζει νὰ καταλαμβάνῃ ἐν τῷ θεάτρῳ ὁ δεῖνα ἢ δεῖνα συγγενής, ἐκ τούτου δὲ ἀναγκάζονται ἢν ἐκ τῶν δύο νὰ πράξωσιν, ἢ νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν δυσανάλογον ταύτην πρὸς τὰ εἰσοδήματά των δαπάνην καὶ νὰ ἐξοικονομήσωσιν αὐτὴν ὕστερον εἰς ἄλλα ἀναγκαιότερα πράγματα, ἅτινα δὲν φαίνονται εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου, ἢ ἐφευρίσκουσι παντοειδεῖς ψευδεῖς προφάσεις, ὅπως ἀποστῶσι τῆς εὐγενοῦς ψυχαγωγίας. Μόνον τὴν ἀληθῆ καὶ ἁπλῆν μέσην ὁδὸν οὐδέποτε ἀκολουθοῦσι, κατ' οὐδένα λόγον πείθονται νὰ μισθώσωσιν ἐφθηνότεραν τινὰ θέσιν, διότι ὁ ἐν τῇ οἰκίᾳ σκελετὸς δὲν ἐπιτρέπει τοῦτο.

Ἔρχεται τὸ Πάσχα, τὰ Χριστούγεννα ἢ ἄλλη τις ἐπίσημος ἑορτή, πλήρης χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης. Χαρᾶς; Ὤ, ὄχι! χαρᾶς εἶνε μόνον διὰ τοὺς μὴ κρύπτοντας σκελετόν τινα ἐν τῷ οἴκῳ των· ὅπου ὅμως τὸ ἀπαίσιον τοῦτο φόβητρον τηρεῖται κεκλεισμένον, ἐκεῖ ἔχει ἀκόμη ἀρκετὴν δύναμιν, ὅπως πᾶσαν ἡδονήν, πᾶσαν ἱλαρότητα μεταβάλῃ εἰς πικρίαν καὶ δυστυχίαν. Λύτὸ μᾶς βιάζει μέχρι λεπτοῦ νὰ ὑπολογίζωμεν τὴν ἀξίαν τῶν δώρων, τὰ ὁποῖα θέλομεν νὰ κάμωμεν, διότι φυσικῶς „πᾶν ὅ,τι δύνανται οἱ ἄλλοι νὰ πράξωσι, ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ τὸ πράξωμεν, ἂν θέλομεν νὰ μὴ ἐγερθῇ ἡ φοβερὰ ὑπόνοια ὅτι εἰμεθα — πτωχότεροι ἐκείνων."

Ὅταν λαμβάνωμεν παρὰ τῶν φίλων μας δῶρόν τι πλουσιώτερον τοῦ ὑφ' ἡμῶν δοθέντος, αἰσθανόμεθα ἑαυτοὺς κατησχυμένους καὶ τρέμοντες λογαριάζομεν πῶς θὰ δυνηθῶμεν κατ' ἄλλον τρόπον νὰ τοῖς ἀνταποδώσωμεν τὰ ἴσα. Ψυχρὸς ἱδρὼς τότε μᾶς περιρρέει, διότι αὕτη ἀκριβῶς εἶνε ἡ στιγμή, καθ' ἣν τὸ αἰχμάλωτον τῆς ἐνδείας φάσμα μετὰ τόσης δυνάμεως κρούει τὴν θύραν τῆς εἱρκτῆς του, ὥστε ὁ ἀπαίσιος οὗτος κρότος καταπνίγει πάντα τὸν ἐκ τῆς χαρμοσύνου ἑορτῆς θόρυβον.

Πόσον ἀλλοίαν ὄψιν θὰ εἶχεν ἡ ἑορτὴ ἐντὸς οἴκου μὴ διατελοῦντος ὑπὸ τοιοῦτον ἄσπλαγχνον καὶ φοβερὸν σκῆπτρον. Τότε θίδει τις ἐξ ὅλης καρδίας ὅτι ἔχει καὶ δύναται νὰ δώσῃ, ἐὰν δέ ποτε λάβῃ δῶρα δεκαπλασίας ἀξίας ἢ τὰ ἰδικά του, τόσον τὸ καλλίτερον! Οἱ δωρηταί του εἶχον φυσικῶς πλειότερα ἢ αὐτός. Οἱ εὐτυχεῖς! νομίζει τις σχεδὸν ὅτι πρέπει νὰ τοῖς φθονήσῃ τὴν εὐδαιμονίαν ταύτην τοῦ δίδειν, ἐὰν δὲν ἦσαν φίλοι προσφιλεῖς ἢ συγγενεῖς ἄξιοι βεβαίως ν' ἀπολαύσωσι τὴν χαράν, ὅτι ἔδωκαν εἰς ἡμᾶς πλούσια δῶρα. Μὶ εἶνε τῷ ὄντι ὅλως διόλου ἀκατανόητον, διὰ τί ἀκριβῶς νὰ θεωρῆται τοῦτο ὡς ἀφορμὴ αἰσχύνης ἢ ταπεινώσεως.

Διὰ τοῦτο ἀνοίξατε εὐθαρσῶς τὰς πύλας, ὄπισθεν τῶν ὁποίων κρύπτεται τὸ φάσμα τῆς πενίας καὶ ὑψώσατε τὸν αὐχένα ἔμπροσθεν ἐκείνων, οἵτινες ἔκπληκτοι καὶ εἰξέτι ἀφρόνως κρατοῦντες δέσμιον τὸν σκελετόν, ἔχουσι τὴν ἀνανδρίαν νὰ ὑπομένωσιν, ὅπως πᾶσα ἀπόλαυσις των, πᾶσα χαρὰ καὶ πᾶσα διασκέδασις ἀναμιγνύηται μετὰ πικρᾶς χολῆς διὰ τοῦ δυςειδοῦς μορμολυκείου. Ἡ ἔκπληξίς των ἄλλως τε δὲν θὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολύ, διότι μόνον τὸ „μυστηριώδες" ἐλκύει τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου. Ἀφ' οὗ ἅπαξ φανερωθῇ καὶ γίνῃ τι κατάδηλον εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀνθρώπων, οὐδεὶς πλέον στρέφει πρὸς αὐτὸ τὰ βλέμματα, καὶ ἅμα ὡς διαλυθῇ πᾶσα ἀμφιβολία περὶ τοῦ πόσας ἄρά γε δραχμὰς ἐξοδεύεις καθ' ἑκάστην, οὐδεὶς θ' ἀπορῇ πλέον ὅτι ζῇς ἀναλόγως πρὸς τὸ ποσὸν τῶν ὑλικῶν σου πόρων. Ὅστις σὲ ἠγάπα καὶ σὲ ἐξετίμα πρότερον, θὰ ἐξακολουθῇ περισσότερον νὰ σὲ ἀγαπᾷ καὶ νὰ σὲ ἐκτιμᾷ, ὅστις δὲ ἐπεζήτει τὰς σχέσεις σου μόνον χάριν τῆς ὑποτιθεμένης μεγάλης σου περιουσίας, αὐτὸς δὲν εἶνε κρῖμα ἂν σὲ ἀφήσῃ.

Τοιοῦτον εἶνε τὸ φάσμα τῆς πενίας! Ἀλλ' εἶνε πρέπον ἄρά γε ν' ἀπαλλάξωμεν τῶν δεσμῶν καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους ἐν ταῖς οἰκίαις ἡμῶν σκελετούς; Τὸ ζήτημα εἶνε δυςεπίλυτον, διότι τοιουτοτρόπως δύναταί τις πολλάκις νὰ χάσῃ ἀξιώματα καὶ τιμὰς ἢ ν' ἀναγκασθῇ νὰ κατέλθῃ βαθμίδάς τινας ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Πάντα ὅσα ἀνωτέρω εἶπον στηρίζονται ἐπὶ διδαγμάτων ἐκ τῆς ἰδίας μου πείρας, ὁσάκις δὲ ἐγὼ αὐτὸς εἶδον τὸν „σκελετὸν" τοῦτον ἀφ' ἑαυτοῦ φανερωθέντα καὶ ἐξελθόντα εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, πάντοτε διελύθη εἰς καπνὸν καὶ ἐξηφανίσθη ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. Πανταχοῦ ἐπανελαμβάνετο ὅ,τι πρὸ ὀλίγου ἔλεγον περὶ τῆς πτωχείας· οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐσυλλογίζετο πλέον ἐκεῖνο, ὅπερ δὲν ἦτο πλέον ἀπόκρυφον. Ἐκεῖνοι οἵτινες εἶχον τὴν γενναιότητα δοθείσης εὐκαιρίας ἀταράχως νὰ ὁμολογήσωσι τὴν ἀλήθειαν, οὐδέποτε πλέον ἠνωχλήθησαν διὰ ὑπαινιγμῶν καὶ χαιρεκάκων παρατηρήσεων περὶ κατωστάσεως, ἥτις ἐπῆλθεν ἄνευ ἰδίας ἐνόχλησις καὶ ἦτον ἀμετάβλητος. Κατὰ τὴν ἐμὴν λοιπὸν πατρικὴν κρίσιν ἃς ἀποβάλωμεν τῶν οἰκιῶν μας ὅλους τοὺς ἐν αὐταῖς βαθέως ἐγκεκλεισμένους σκελετούς, ἃς ἀναγκάσωμεν αὐτοὺς νὰ δειχθῶσιν εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, εἰς τὴν ζωογόνον τῆς φύσεως αὔραν, ἐν ᾗ δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξῃ ἡ λεγομένη σαπρία καὶ ἀποσύνθεσις χωρὶς ν' ἀναβλαστήσῃ ἐξ αὐτῆς νέα ζωή.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ.

ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ.

Ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς δὲν ἠδυνήθη ἀκόμη νὰ ἄρῃ καθ' ὁλοκληρίαν τὸν παχὺν μασαιωνικὸν πέπλον, ὅστις κατὰ τὴν δεισιδαίμονα πίστιν τοῦ λαοῦ περιέβαλλε τὰς νυκτερινὰς ἀσχολίας τῶν ἀστρονόμων. Καὶ σήμερον ἔτι δυςπίστως κινοῦσιν οἱ ἄνθρωποι τὴν κεφαλήν των καὶ λέγουσιν, ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἐννοήσωσι, πῶς αὐτοὶ οἱ ἀστρονόμοι μετὰ τόσον ἀναιδοῦς βεβαιότητος τολμῶσι νὰ λέγωσιν, ὅτι ὁ ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1883 μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1884 π. χ. ἀναφανεὶς κομήτης εἶνε αὐτὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἐφάνη καὶ κατὰ τὸ 1812, καὶ ἑπομένως νὰ προδιαγράψωσι τὴν ἐν τῷ οὐρανῷ τροχιάν του, ἣν μετ' αὐστηροτάτης ἀκριβείας μέλλει νὰ διανύσῃ*). Ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἔχῃ ἔκτακτον σοφίαν, λέγουσι πάλιν οἱ ἄνθρωποι, ἀφ' οὗ δύναται νὰ δείξῃ τὴν ὁδὸν τόσον μεγάλου οὐρανίου σώματος ἢ τοὐλάχιστον μετ' ἀκατανοήτου ἀσφαλείας νὰ προμαντεύῃ αὐτήν. Πολλοὶ λέγουσιν ἔπειτα, ὅτι πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ ἴδωσιν ἴδιοι ὄμμασι τὰ βιβλία καὶ τὰ ἐργαλεῖα τῶν κυρίων ἀστρονόμων διὰ νὰ πεισθῶσιν, ὅτι πράγματι δὲν ἔχουσιν οὗτοι συνεργὸν τὸν Σατανᾶν ἐν ταῖς ἐργασίαις των. Οὕτω λοιπὸν ζητοῦσι τὴν ἄδειαν ὅπως ἐπισκεφθῶσι τὸ ἀστεροσκοπεῖον, τὸν ἱερώτερον βωμὸν τῆς μυστηριώδους ταύτης ἐπιστήμης. Ἀλλὰ τοῦτο πανταχοῦ σχεδὸν εἶνε δυςχερέστατον καὶ δι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἔτι μᾶλλον αὐξάνεται ἡ μυστηριώδης αἴγλη τῆς Ἀστρονομίας παρὰ τῷ δημοσίῳ**).

Οἱ γόητες οὗτοι ἀστρονόμοι κλείονται πιθανῶς ἐν τοῖς κελλίοις των ὡς οἱ ἀλχημισταί, ὅταν κατασκευάζωσι χρυσίον, διὰ νὰ μὴ ὠτακουστήσῃ τις αὐτοὺς κατὰ τὰς διαβολικάς των ἀσχολίας ἢ νὰ μὴ φωραθῶσι συνδιαλεγόμενοι μετὰ τοῦ Βεελζεβούλ, ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν οὗτος τοῖς ἐγχειρίζει τροχιάς τινας κομητῶν ἢ δωδεκάδα μικρῶν πλανητῶν. Συνήθως ἡ εἰς τὰ ἀστεροσκοπεῖα εἴσοδος ἐπιτρέπεται μόνον εἰς ἐκείνους, οἵτινες δύνανται ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι εἶνε μεμυημένοι εἰς τὰ μυστήρια τῆς ἀστρονομίας. Ἐν τούτοις ὅμως ἐὰν ἅπαξ ἰδιώτης τις κατορθώσῃ νὰ εἰςχωρήσῃ εἰς τὸ ἱερόν, ἐκ τῶν ἀναριθμήτων ὑάλων, κατόπτρων, τροχῶν, ἐλασμάτων καὶ κοχλιῶν ἀποβλακοῦται ἐντελῶς, ὡςανεὶ ἐντὸς τῆς κεφαλῆς του ἐγύριζε τροχὸς μύλου. Τὸ μέγα τηλεσκόπιον τοῦ νέου ἀστεροσκοπείου τῆς Βιέννης, ἡ μεγίστη, ὡς γνωστόν, οὐρανία κλεὶς τῆς σημερινῆς ἀστρονομίας, εἶνε σωλὴν ἐκ μετάλλου, ἔχων 10 μέτρων μῆκος καὶ 27 δακτύλων διάμετρον καὶ δυνάμενος μεθ' ὅλων τῶν παραρτημάτων του καὶ ὑπὸ παιδίου τινὸς νὰ τεθῇ εἰς οἱανδήποτε ὡρισμένην διεύθυνσιν. Ἀπαξ διευθυνθεὶς ἐπί τινα ὡρισμένον ἀστέρα, ὁ γίγας ἀκολουθεῖ αὐτὸν κατὰ τὴν ἡμερησίαν πορείαν του, ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεώς του, ὡςανεὶ μαγική τις δύναμις στενῶς συνδεεν ἀστέρα καὶ τηλεσκόπιον. Ὁμοίως καὶ ὁ ὑπερμεγέθης θόλος, ὁ προφυλάσσων τὸ τηλεσκόπιον ἀπὸ πάσης ἐπηρείας, περιστρέφεται περὶ ἑκατὸν μετὰ τῆς μεγαλειτέρας εὐκολίας, οὕτως ὥστε ὀλιγιγᾷ τις βλέπων ἅπαν τὸ οἰκοδόμημα περιστρεφόμενον ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του, ὡςὰν νὰ ἦτο κατεσκευασμένον ἐκ χάρτου.

Καὶ ὁπόσα ἀληθῶς δύναταί τις νὰ ἴδῃ διὰ τοῦ τηλεσκοπίου τούτου! Βεβαίως εὐνόητον εἶνε τώρα, πῶς οἱ ἀστρονόμοι διορῶσι τὰ βάθη τοῦ οὐρανοῦ καὶ τρόπον τινὰ ἀναγνώσκουσι λάθρα τὸ σημειωματάριον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ Οὗτος ἔχει προδιαγράψει ὅλας τὰς διευθύνσεις, εἰς ἃς θέλει ν' ἐξαποστείλῃ τὰ διάφορα οὐράνια φῶτα, τὰ διαφωτίζοντα τὸ στερέωμα. Ἐπὶ τῆς σελήνης μάλιστα, ἥτις εἶνε οἱονεὶ ἡ οὐράνιος ἡμῶν πάροικος, ὅλα πρέπει νὰ φαίνωνται ἐναργῶς, καὶ ἂν ποτε ἐκ τύχης ὁ ἐπ' αὐτῆς ἄνθρωπος προβῇ πλησιέστερον πρὸς τὸ παράθυρον, ἀκουσίως ἀναφωνοῦμεν πρὸς αὐτὸν „Στάσου, πρόςεξε νὰ μὴ σπάσῃς μὲ τὸ τσιμποῦκί σου τὸ γυαλὶ τοῦ τηλεσκοπίου μου· αὐτό, φίλε μου, ἐκόστισε 'μισὸ ἑκατομμύριο καὶ σὺ βεβαίως δὲν θὰ μοῦ τὸ πληρώσῃς."

Πολλάκις ἔσχον τὴν χαιρέκακον ἰδέαν νὰ διασκεδάσω, ἀφίνων ἰδιώτην τινὰ νὰ ἴδῃ διὰ λίαν ἰσχυροῦ τηλεσκοπίου καὶ ὑφ' ὅσον ἔνεστι ἰσχυρὰν μεγέθυνσιν. Ἐν Γενεύῃ εἶχον ὑπὸ τὴν διάθεσίν μου ἐξαίρετον ἐργαλεῖον, ἔχον 10 δακτύλων διάμετρον. Ἐν τοιαύταις περιστάσεσι δύναταί τις νὰ κάμῃ ἐμβριθεῖς παρατηρήσεις περὶ τῆς ἀνυποφόρως γελοίας φύσεως πολλῶν ἀνθρώπων, οἵτινες θέλουσι καὶ καλὰ νὰ ἐξωραΐζωσι τὴν ἐπιμελημένην ἄγνοιαν καὶ ἀμάθειάν των. Διευθύνω τὸ τηλεσκόπιον ἐπὶ τῆς σελήνης ὑπὸ ἑπτακοσιακαλασίαν μεγέθυνσιν· οἱ πλεῖστοι ἐν τῷ ἅμα καταλαμβάνονται ὑπὸ θαυμασμοῦ καὶ ἐνθουσιῶντες ὁρκίζονται, ὅτι καθ' ἅπαντα τὸν βίον των οὐδέποτε ἐνετρύφησαν τόσον ὅσον σήμερον, ὅτε εἶχον τὴν τιμὴν μετ' ἐμοῦ νὰ εἰςαχθῶσιν εἰς τὰ ἀδιάγνωστα μυστήρια τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ προςλαλιὰ αὕτη, ὡς ἐπανηλειμμένως ἐπείσθην, οὐδόλως ἤθελε τροποποιηθῆ, καὶ ἂν δὲν ἀφῄρουν παντάπασι τὸ κάλυμμα ἄνωθεν τοῦ στομίου τοῦ τηλεσκοπίου. Ἄλλοι πάλιν προςπαθοῦσι μετὰ τὴν θέαν νὰ κρύψωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν τὸ ἐπμηκυνθὲν ἐκ τῆς ἀπορίας πρόςωπόν των λέγοντες, ὅτι ὅλα ἦσαν πολὺ ὡραῖα καὶ ὅτι ἴσως ἄλλοτε θὰ ἔβλεπον πλειότερα ἢ σήμερον. Οἱ ὀλίγιστοι μόνον ὁμολογοῦσιν ἄνευ περιφράσεων, ὅτι οὐδὲν ἀπολύτως εἶδον καὶ οὗτοι εἶνε οἱ καλοί μου φίλοι. Κυρίως οὐδὲν βλέπει τις πραγματικῶς ἔν τινι τηλεσκοπῳ καὶ μάλιστα ἀπολύτως οὐδὲν ἔν τινι ἰσχυρῷ, ἂν δὲν ἐκμάθῃ προηγουμένως μετὰ πολλοῦ μόχθου νὰ βλέπῃ. Διὰ νὰ ἴδῃ τις δὲν ἀρκεῖ μόνον ν' ἀνοίξῃ ἁπλῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ νὰ προσηλώσῃ αὐτοὺς εἰς τὸ ὑποδειχθὲν σημεῖον. Ἡ ὅρασις, ἡ ἀστρονομικὴ δηλαδὴ ὅρασις, εἶνε πολύπλοκός τις ἐργασία τῶν αἰσθητηρίων, ἣν ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην τέχνην ὀφείλομεν νὰ ἐκμάθωμεν. Τὴν ἀστρονομικὴν ὅρασιν ἠδύνατό τις νὰ παρομοιάσῃ μᾶλλον πρὸς τὴν ἀφὴν τοῦ τυφλοῦ. Ὅπως οὗτος διὰ τῆς διηνεκοῦς καὶ ἀκαταπαύστου χρήσεως κατορθοῖ ἐπὶ τέλους εἰς ἔκτακτον βαθμὸν ν' ἀναπτύξῃ τὸ αἴσθημα τῆς ἁφῆς, ὥστε ἐν πολλοῖς νὰ μὴ αἰσθάνηται τὸ παράπαν τὴν στέρησιν τῶν ὀφθαλμῶν, οὕτω καὶ ὁ ἀστρονόμος κέκτηται τρόπον τινὰ ἰδιαιτέραν τινὰ ἁφὴν τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἧς ἐντελῶς στερεῖται ὁ ἰδιώτης, καὶ ὅπως συνήθης τις θεατὴς

*) Περὶ τοῦ κομήτου τούτου προςεχῶς θέλομεν γράψει ὀλίγα τινά.

**) Εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ ἀστεροσκοπεῖα τοῦ κόσμου ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ἡ εἴσοδος, καὶ ἡ αὐστηρότης αὕτη εἶνε δικαιοτάτη, διότι ἀληθῶς οὐδὲν δύναται τόσον νὰ ταράξῃ τὸν ἐργαζόμενον ἀστρονόμον, ὅσον νυκτερινὴ ἐπίσκεψις. Ἐν Λειψίᾳ π. χ. ὁ νόμος οὗτος περὶ τῆς ἀπολύτου ἡσυχίας μετὰ τοσαύτης αὐστηρότητος ἐφαρμόζεται, ὥςτε καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ Διευθυνὴς ὑποτάσσεται αὐτῷ καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἢ προφάσει δύναται νὰ εἰςέλθῃ εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ἐργαζομένων φοιτητῶν καὶ νὰ διακόψῃ αὐτοὺς κατὰ τὴν παρατήρησιν τῶν οὐρανίων σωμάτων.

ἀορίστως μόνον θὰ ἠδύνατο νὰ φαντεύσῃ τὸ σχῆμα ἀντικειμένου τινός, ἐὰν ἐπετρέπετο εἰς αὐτὸν μόνον νὰ τὸ ψηλαφήσῃ, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ τὸ ἴδῃ, οὕτω καὶ ὁ ἀγύμναστος ὀφθαλμὸς ἀορίστως μόνον βλέπει τὰ ἐν τῷ τηλεσκοπίῳ ἀντικείμενα καὶ ἀδυνατεῖ ἀληθῶς νὰ ὁρίσῃ, τί ἀκριβῶς βλέπει.

Τοποθετοῦντες π. χ. τὸ τηλεσκόπιον πρὸ τῆς σελήνης, δὲν βλέπομεν ἄλλο παρὰ φωτεινήν τινα χώραν καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐγκατεσπαρμένας πολλάς, ἄλλας μὲν φωτεινοτέρας, ἄλλας δὲ σκοτεινοτέρας, κηλῖδας, διατελούσας εἰς ἀδιάκοπον ἐλαφρὰν κίνησιν. Ἡ κίνησις αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας ἡμῶν, ἣν διελαύνουσιν αἱ φωτειναὶ ἀκτῖνες πρὶν ἢ ἐξιχνιασθῶσι μέχρι τοῦ φακοῦ τοῦ τηλεσκοπίου. Αἱ κυμάνσεις τῆς ἀτμοσφαίρας μεταδίδονται καὶ εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ φωτὸς καὶ καθιστῶσιν ἀμυδρὰς τὰς εἰκόνας πρὸ πάντων εἰς τὰ ἰσχυρὰ τηλεσκόπια. Ἐκτὸς τούτου ὑπὸ μεγέθυνσιν λίαν ἰσχυρὰν κατὰ πρῶτον βλέπομεν μόνον μικρόν τι τῆς σελήνης τμῆμα καὶ τοῦτο οὐν ὀλίγον συντελεῖ εἰς τὸ νὰ μειωθῇ οὐσιωδῶς ἡ ὑπὸ τοῦ ἰδιώτου προσδοκωμένη ἐντύπωσις. Ἀλλὰ καὶ ὅταν πάλιν τῷ εἴπωμεν, ὅτι τὰ σκοτεινότερα μέρη εἶνε σκιαὶ ὀρέων, τὰ φωτεινά, ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτιζόμεναι ὀρειναὶ κατωφέρειαι, τὰ δὲ δακτυλιοειδῆ σχήματα εἶνε οἱ λεγόμενοι ἠφαίστειοι τῆς σελήνης κρατῆρες, καὶ τέλος ὅτι αἱ εὐρεῖαι καὶ ὁμαλῶς ὡς τὰ πολλὰ φωτιζόμεναι ἐπιφάνειαι εἶνε αἱ θάλασσαι τῆς σελήνης, θαυμάζει μὲν καὶ ἐξίσταται πάντοτε κατὰ καθῆκον, ἀλλ' ἐν τοσούτῳ οὐδεμίαν δύναται πάλιν νὰ σχηματίσῃ καθαρὰν ἰδέαν περὶ τῶν ὁρωμένων. Τὸ χάος τοῦτο φωτεινῶν καὶ σκοτεινῶν θέσεων εἶνε ἀδιαπέραστον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ οὐδέποτε δύναται νὰ ἐννοήσῃ, ποῦ ἀκριβῶς ν' ἀναζητήσῃ τὰ κοιλώματα καὶ ποῦ τὰ ὄρη. Καὶ πραγματικῶς πολλάκις συμβαίνει καὶ παρ' αὐτοῖς ἀκόμη τοῖς ἠσκημένοις ἀστρονόμοις ν' ἀνατρέπεται ἡ ὄψις τῶν σχημάτων καὶ τὰ μὲν ὄρη νὰ φαίνωνται ὡς κοιλάδες, αὗται δὲ ὡς ὄρη. Τοῦτο συμβαίνει πάντοτε ὁσάκις ἀγνοοῦμεν ἐν τῷ τηλεσκοπίῳ τὴν διεύθυνσιν τῆς φωτεινῆς πηγῆς ἤτοι τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, αἵτινες φωτίζουσι τὰ ὄρη τῆς σελήνης. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εὐκολώτατα δυνάμεθα νὰ μελετήσωμεν ἐπὶ τῶν ἀναγλύφων. Ἂς φωτίσωμεν τοιοῦτόν τι ἐκ τοῦ πλαγίου δεξιόθεν καὶ ἂς παρατηρήσωμεν αὐτὸ ἐπί τινα χρόνον. Ἐὰν ἤδη κλείσωμεν ἐπὶ στιγμὴν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ φῶς, χωρὶς ἡμεῖς νὰ τὸ παρατηρήσωμεν, μετενεχθῇ εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευράν, φαίνεται ἔπειτα τὸ ἀνάγλυφον αἴφνης σημαντικῶς βεβυθισμένον καὶ οὐχὶ πλέον τόσον προεξέχον ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν, ὅσον τὸ πρόσθεν· ἐφ' ὅσον δὲ ἀγνοοῦμεν τὴν θέσιν τῆς φωτοβόλου πηγῆς, διὰ μόνου τοῦ ὀφθαλμοῦ δὲν κατορθοῦμεν νὰ βεβαιωθῶμεν, ἂν ἡ πρώτη ἢ ἡ δευτέρα ἐμφάνισις συμφωνεῖ πρὸς τὴν πραγματικότητα. Ἡ τοιαύτη ἀνατροπὴ τῶν εἰκόνων συμβαίνει πολλάκις καὶ εἰς γεγυμνασμένους ἀστρονόμους κατὰ τὴν παρατήρησιν τῆς σελήνης καὶ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ πολλὴν ταραχήν.

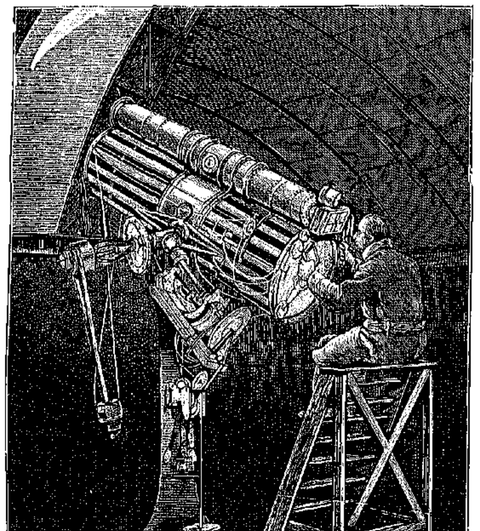

Οἱ οἱονδήποτε ἀστεροσκοπεῖον ἐπισκεπτόμενοι βλέπουσι τὸν ἀστρονόμον συχνάκις παρατηροῦντα διά τινος μικροῦ τηλεσκοπίου, προσηρτημένου εἰς τὸ μέγα καὶ ὀνομαζομένου ἐρευνητοῦ. Πολλάκις θέλουσι καὶ αὐτοὶ νὰ παρατηρήσωσι διὰ τοῦ τηλεσκοπίου τούτου τὴν σελήνην καὶ καταλαμβάνονται ὑπὸ ἐκπλήξεως βλέποντες αὐτὴν ἤδη πολὺ ὡραιοτέραν παρὰ διὰ τοῦ μεγάλου. Ὅλη ἡ σελήνη φαίνεται διὰ μιᾶς. τὰ σκοτεινότερα μέρη φαίνονται ἐναργέστερα καὶ εὐδιάκριτα ὡς ἐπὶ χωρογραφικοῦ χάρτου, οὐδεμία δὲ παρατηρεῖται ὑποτρέμουσα τῆς ὅλης εἰκόνος κίνησις. Οἱ κύριοι ἐπισκέπται ὁμολογοῦσιν ἤδη, ὅτι δὲν κατανοοῦσι τὴν σημασίαν τοῦ μεγάλου τηλεσκοπίου, σφ' οὗ διὰ τοῦ μικροῦ φαίνονται τὰ πράγματα πολὺ καλλίτερα, εἶτα δὲ λέγουσιν, ὅτι τὸ κακὸν τοῦτο θὰ συμβαίνῃ μόνον εἰς τὴν σελήνην, ἐπειδὴ ὁ ἀστὴρ οὗτος εἶνε τόσον μέγας, ἐν ᾧ κοινός τις ἀστὴρ πιθανῶς θὰ φαίνηται διὰ μιᾶς ὅλος εἰς τὸ μέγα τηλεσκόπιον. Παρατηροῦσι λοιπὸν τοιοῦτόν τινα ἀστέρα διὰ τοῦ μεγάλου τηλεσκοπίου καὶ πάσχουσι τὴν αὐτὴν ἀπάτην. Ὁ ἀστὴρ παραμένει ἀκριβῶς τόσον μικρός, ὅσον καὶ διὰ τοῦ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ φαίνεται, μάλιστα δὲ ἐν τῷ τηλεσκοπίῳ ἔτι μικρότερος γίνεται. Μετ' ἀπορίας ἀτενίζουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν ἀστρονόμον καὶ ζητοῦσι παρ' αὐτοῦ ἐξηγήσεις λεπτομερεστέρας νομίζοντες, ὅτι ἠθέλησε μέχρι τοῦδε νὰ διασκεδάσῃ δαπάναις τῆς εὐπιστίας των. Ὅταν τις ἔπειτα μετὰ πάσης σοβαρότητος τοῖς εἴπῃ, ὅτι ἅπαντες οἱ ἀστέρες οὗτοι ἀπέχουσιν ἀφ' ἡμῶν τόσον, ὥστε ἡ ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ὑποτεθῇ προσέγγισις αὐτῶν διὰ τοῦ τηλεσκοπίου πάλιν εἶνε μηδαμινή, συγκρινομένη πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς γῆς ἀπόστασιν τοῦ ἀπλανοῦς ἀστέρος, καὶ ἑπομένως ἡμεῖς μηδεμίαν μεγέθυνσιν αὐτῶν δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν, τότε ἐν πρώτοις ἐκφράζουσιν οἱ κύριοι ἐπισκέπται τὴν συνήθη ἀπορίαν των ἐπὶ τῷ φαινομένῳ τούτῳ, τινὲς δ' ἐξ αὐτῶν δὲν δύνανται μεθ' ὅλα ταῦτα ν' ἀποβάλωσι τὴν ἰδίαν των πεποίθησιν, ὅτι ἀπαξάπαντες οἱ ἀστρονόμοι εἶνε ἀναιδέστατοι κομπασταί, πηδῶντες εἰς ἀπόστασιν ἑκατομμυρίων μιλίων ὡσανεὶ ταῦτα ἦσαν μικραὶ γαλῆς ἅλματα. — „Ἀφ' οὗ λοιπὸν αὐτὸ τὸ ἄστρο εἶνε τόσο μακρυά, δείξατέ μας τώρα τοὐλάχιστον ἕνα πλησιέστερο, διὰ νὰ ἴδωμεν κ' ἡμεῖς ἐπὶ τέλους κάτι" μᾶς λέγουσιν οἱ φίλοι ἐπισκέπται. Ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως διευθύνει τότε ὁ ἀστρονόμος τὸ τηλεσκόπιον προς τὸν Βέγαν, τὸν ὡραιότατον καὶ φωτεινότατον ἀστέρα τοῦ βορείου μέρους τοῦ οὐρανοῦ. Ἀλλὰ πάλιν ἡ αὐτὴ διάψευσις τῶν προσδοκιῶν! Καὶ οὗτος φαίνεται ἐν τῷ τηλεσκοπίῳ μόνον ὡς τι γυμνὸν φωτοβόλον σημεῖον. „Ἀλλὰ πόσον λοιπὸν ἀπέχει τὸ ἄστρον τοῦτο;" ἐρωτῶσι μετ' ἀπορίας τὸν ἀστρονόμον. — „Αἴ, αὐτὸ δύναμαι νὰ σᾶς τὸ εἴπω μετ' ἀκριβείας, δηλαδὴ ἀμφιβάλλων τὸ πολὺ κατὰ χιλιάδας τινὰς ἑκατομμυρίων μιλίων. Περὶ τοῦ μεγέθους τῆς γῆς δύνασθε βεβαίως νὰ σχηματίσητε ἰδέαν τινά, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει ὅτι, ἐὰν ταχεῖά τις ἀτμάμαξα ἠδύνατο ἄνευ διακοπῆς νὰ περιτρέχῃ τὴν γῆν, ἤθελε χρειασθῆ πρὸς τοῦτο τοὐλάχιστον τέσσαρας ἑβδομάδας. Τὴν ἕκτασιν ταύτην διατρέχει τὸ φῶς ἑπτὰ καὶ ἡμίσειαν φορὰς περισσότερον ἐντὸς ἑνὸς δευτερολέπτου, χρειάζεται δὲ δώδεκα ὁλόκληρα ἔτη διὰ νὰ κατέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀστέρος ἐκείνου μέχρις ἡμῶν· ἄρα δώδεκα ἔτη ἐπὶ 365 ἡμέρας ἐπὶ 23 ὥρας ἐπὶ 60 λεπτὰ ἐπὶ 60 δευτερόλεπτα ἐπὶ τὴν περιφέρειαν τῆς γῆς, ἔχουσαν 5400 περίπου μιλίων ἔκτασιν, ἀποτελοῦσιν ἐν συνόλῳ μῆκος ὡς ἔγγιστα 16,000,000,000 μιλίων.

Ἡ σεβασμία αὕτη ἀπόστασις, ὡς ἐλέχθη ἤδη, εἶνε μία τῶν ἐλαχίστων καὶ θὰ ἠδυνάμεθα ἵσως νὰ παραβάλωμεν αὐτὴν πρὸς τὴν ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐὰν ἠθέλομεν περαιτέρω νὰ λάβωμεν ἰδέαν τινὰ περὶ τῆς ἀποστάσεως τοῦ Γαλαξίου, ἀνήκοντος εἰς τὸ σχετικῶς μικρὸν καὶ τὴν ἡμετέραν γῆν συμπεριλαμβάνον τοῦ σύμπαντος τμῆμα. Κατὰ λίαν ἀορίστους ὑπολογισμοὺς δυνάμεθα να παραδεχθῶμεν, ὅτι διὰ νὰ φθάσῃ ἐκεῖθεν μέχρις ἡμῶν το φῶς ἀπαιτεῖται νὰ παρέλθωσι δύο χιλιάδες ἐτῶν. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ Γαλαξίου τούτου ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ἀστέρων συστήματα, φαινόμενα εἰς ἡμᾶς ὡς ἁπλᾶ τινα μόνον καὶ ἀμυδρὰ νεφελώματα, καὶ ὧν τὴν ἀπὸ τοῦ Γαλαξίου ἀπόστασιν πάντῃ ἀδυνατοῦμεν νὰ ὑπολογίσωμεν.

(*Ἕπεται συνέχεια*).

ΤΕΧΝΗΤΗ ΒΡΟΧΗ.

Ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἤδη χρόνων αἱ ἄνθρωποι κατέβαλλον πολλὰς προσπαθείας πρὸς ἐξεύρεσιν μέσου τινός, δι' οὗ νὰ δύνανται νὰ μεταβάλλωσι τὸν καιρὸν κατὰ τὸ δοκοῦν, πρὸς ὄφελος ἢ πρὸς ἀπλῆν αὐτῶν διασκέδασιν. Φυσικῶς αἱ προσπάθειαι αὗται κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἐπιστεύετο ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὅτι ἐγίνοντο τῇ συνεργείᾳ τοῦ διαβόλου, καὶ ἑπομένως ἀπηνῶς κατεδιώκοντο οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολούμενοι καὶ ὡς μάγοι καὶ γόητες ἐσύροντο εἰς τὴν πυρὰν ἢ εἰς τὸ ἰκρίωμα. Ἀλλὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τὸ ἐρευρετικὸν πνεῦμα τῶν Ἀμερικανῶν, οὐδόλως πτοούμενον ἀπέναντι καὶ αὐτῶν τῶν δυσχερεστέρων προβλημάτων τῆς φυσικῆς, ἀνέλαβε νὰ λύσῃ καὶ τοῦτο, ὡς δὲ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ εἰκόνι φαίνεται, δύναταί τις πλέον νὰ εἴπῃ, ὅτι αἱ μέγισται δυσκολίαι ὑπερενικήθησαν καὶ δὲν λείπουσι πολλά, ἵνα καὶ ἡ ἐφεύρεσις αὕτη ἐγείρῃ ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ τίτλου τῆς τελειότητος. Ὁ ἐφευρετὴς τῆς τεχνητῆς παραγωγῆς βροχῆς Δανιὴλ Ruggles ἐν Βιργινίᾳ τῆς Ἀμερικῆς πρὸ τριῶν ἤδη ἐτῶν ἔλαβεν ἰδιαίτερον προνόμιον διὰ τὴν μέθοδόν του ταύτην ἢ ὡς ἀγγλιστὶ ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ προνομίου λέγεται: **For a method of precipitating rain storms.** Ἡ μέθοδος αὕτη στηρίζεται ἐπὶ γνωστοτάτων φυσικῶν φαινομένων καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι συμβαίνει κατ' αὐτὴν παράδοξον ἢ δυσεξήγητον. Διότι πολλάκις παρετηρήθη, ὅτι μετὰ πολλοὺς καὶ διαρκεῖς πυροβολισμοὺς ἀκολουθοῦσι βροχαί, τοῦτο δὲ καὶ ἑ Δανιὴλ Ruggles παρατηρήσας καὶ ἐμβριθέστερον ἐξετάσας ἔθετο ὡς βάσιν τῆς ἐφευρέσεώς του, προκαλῶν μίαν ἢ πλειοτέρας καὶ ταχείας ἀλλήλας διαδεχομένας ἰσχυρὰς ἐκρήξεις εἰς τὰ ὑψηλότερα τῆς ἀτμοσφαίρας στρώματα, ἔνθα νομίζει ὅτι δύναται δι' αὐτῶν νὰ ἐκβιάσῃ τὴν βροχήν. Ἡ βροχὴν παράγουσα μηχανή του ἀποτελεῖται ἐκ μικρᾶς ἀεροκινήτου σφαίρας, φερούσης διαφόρους ἐκρηκτικὰς ὕλας, δυναμίτιδα, ὑδράργυρον κτλ. Ἡ σφαῖρα αὕτη ἀνέρχεται εἰς τὰ ὕψη καὶ συγκοινωνεῖ μόνον διὰ δύο λεπτοτάτων χαλκῶν συρμάτων πρὸς ἠλεκτρικήν τινα συσκευήν, ἥτις δύναται νὰ ἦνε καὶ μικρά τις δυναμοηλεκτρικὴ μηχανή, ὅπως κατὰ τὴν κατέλληλον ὥραι διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ἀπωθῆρος μεταδοθῇ τὸ πῦρ εἰς τὰς ἐν τῇ σφαίρᾳ ἐγκεκλεισμένας ἐκρηκτικὰς ὕλας.

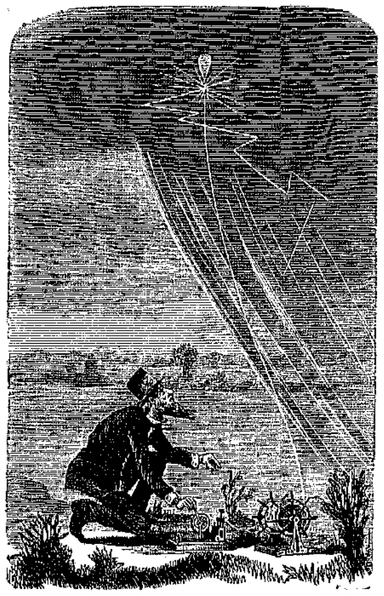

Ἡ νέα αὕτη ἐφεύρεσις, προκαλέσασα πρὸ δύο ἐτῶν πολὺν λόγον καὶ πολλὰς συζητήσεις ἐν ταῖς ἐφημερίσι τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, περιῆλθε μετὰ μικρὸν εἰς ἀφάνειαν, ἴσως διότι τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς δὲν ἀνταπεκρίθησαν καθ' ὁλοκληρίαν πρὸς τὴν προσδοκωμένην ἐπιτυχίαν, ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν μόλις ἑνὸς ἐνιαυτοῦ νέα πειράματα, ἐπιτυγέστερα, γενόμενα ἐν Λιόστραλίᾳ ἀνέρριψαν πάλιν τὸ ζήτημα ἐπὶ τοῦ τάπητος τῆς καθημερινῆς συζητήσεως, καὶ ἡ ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένη *Ἐπιστημονικὴ Ἐπιθεώρησις* πρὸ ἓξ μηνῶν, δημοσιεύσασα τὰ ἐξαγόμενα τῶν πειραμάτων τούτων, ἐξέφερε τὴν γνώμην ὅτι τὸ ζήτημα ἐλύθη ἐπιτυχῶς καὶ καθ' ὁλοκληρίαν. Παρ' ἡμῖν δὲν ἔγινε βεβαίως μέχρι τοῦδε ἐπαισθητὴ ἡ ἀνάγκη τῆς ἐφαρμογῆς τῆς νέας ταύτης βροχοποιοῦ μεθόδου, ἀφ' οὗ τὰ πάντα ἀναμένομεν νὰ κατέλθωσι μόνα των ἐξ οὐρανοῦ, ἀλλὰ δὲν θὰ βραδύνῃ ὁπωσδήποτε νὰ ἔλθῃ ἡ ἐποχὴ ἐκείνη, καθ' ἣν καὶ ἑ νόμος τῆς Ἀνατολῆς θὰ οἰκειοποιηθῇ τὴν ἐφεύρεσιν ταύτην πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τὴν πρόοδον τῆς ὑλικῆς του καταστάσεως καὶ εὐημερίας.

Ἀλλὰ μή νομίσῃ τις ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ὅτι ἡ εἰς μεταγενεστέρους χρόνους πολλὰς εὐεργετικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἀνθρωπότητα μέλλουσα νὰ παράσχῃ αὕτη ἐφεύρεσις ἀμέσως ἐγένετο ἀποδεκτὴ εἰς πολλὰ τῆς Εὐρώπης ἢ τῆς βορείου Ἀμερικῆς μέρη, ἀπ' ἐναντίας ὅλη της ἡ ἐφαρμογὴ συνίσταται εἰς μεμονωμένα τινὰ πειράματα, γενόμενα καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν τισιν ἐπαρχίαις τῆς Ἑλβετίας, πάντα δὲ ταῦτα ὅσον ἐπιτυχῶς καὶ ἂν ἐξετελέσθησαν, πάλιν εἶνε ἀνεπαρκῆ καὶ ἐν πολλαῖς ἀτελῆ, καὶ δὲν δύνανται νὰ παράσχωσιν ἡμῖν τὴν πίστιν, ὅτι ἡ νεαρωτάτη αὕτη ἐφεύρεσις δὲν ἔχῃ νὰ προσκόψῃ ἐν τῇ κατὰ τὸ μέλλον γενικωτέρᾳ αὐτῆς ἐφαρμογῇ κατὰ μειζόνων καὶ δυσπερβλητοτέρων ἐμποδίων.

Λ. *

ΚΑΡΜΕΛΑ

(Διήγημα)

ὑπὸ

Edmondo de Amicis.

Ἴσως ἤθελε φανῇ παράξενον, ὅτι ἀπαιτοῦμεν ἐνταῦθα τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου εἴς τι συμβάν, φανόμενον ὅτι ἀνήκει μᾶλλον εἰς τ' ἀπομνημονεύματα φρενοκομείου παρὰ εἰς τὰ ποικιλόμορφα φύλλα τῆς καθημερινῆς ἀναγνώσεως. Ἐν τούτοις δυνάμεθα νὰ προσδοκῶμεν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο, ἀναλογιζόμενοι ὅτι τὰ θαύματα τοῦ ἀληθοῦς ἔρωτος πάντοτε τόσον μεγάλα εἶνε, ὥστε καὶ τὸ ἐνδιαιρέρον καὶ τὴν συμπάθειαν τῶν ἀναγνωστῶν νὰ προκαλῶσι καὶ ὅτι καὶ αὐτή, ἡ κυτταρὰ ἐπιστήμη πολλάκις ἀσμένως ἔκλινε τὴν κεφαλὴν πρὸ τῶν ἀποδείξεων τῆς παντοδυναμίας του.

Τὸ συμβάν, ὅπερ μέλλει νὰ ἀφηγηθῶ, ἔγινε πρὸ τριάκοντα περίπου ἐτῶν ἔν τινι μικρῷ νήσῳ, κειμένῃ οὐ μακρὰν τῆς Σικελίας ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσσῃ καὶ καλλωπισμένῃ δι' ὅλων τῶν θελγήτρων τοῦ μεσημβρινοῦ φυτικοῦ κόσμου. Τὸ μόνον ἐπὶ τῆς νήσου εὑρισκόμενον τότε χωρίον κατῳκεῖτο ὑπὸ δύο μέχρι τριῶν χιλιάδων κατοίκων, ἐκτὸς δὲ τούτου εἶχεν ἐν τοῖς κόλποις του καὶ τριακοσίους μέχρι τετρακοσίων καταδίκους, φυλαττομένους ὑπὸ στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος ἐκ τεσσαράκοντα ἀνδρῶν, διοικουμένων ὑφ' ἑνὸς ἀξιωματικοῦ καὶ ἀντικαθισταμένων ἀνὰ πᾶσαν τριμηνίαν.

Οἱ στρατιῶται διῆγον ἐπὶ τῆς νήσου λαμπρὸν βίον, διότι πρῶτον μέν, ἐκτὸς τῆς ἐπιτηρήσεως τῶν φυλακισμένων καὶ τινων στρατιωτικῶν πορειῶν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου, οὐδεμίαν εἶχον ἐργασίαν, ἔπειτα δὲ ὁ οἶνος, τὸν ὁποῖον ἔπινον εἰς τὸ χωρίον, ἦτο καὶ εὐθηνότατος καὶ ἐξαίρετος.

Ὁ διοικῶν ὅμως τὸ ἀπόσπασμα οὗτος ἀξιωματικὸς ἠδύνατο ἀληθῶς νὰ καυχηθῇ ὅτι ἔζη βίον μακάριον. Ὑπὸ τὴν διαθεσίν του εἶχεν ὡραίαν καὶ εἰς τὸ κέντρον τοῦ χωρίου κειμένην κατοικίαν, μεθ' ὑπερηφανείας δὲ ἠδύνατο νὰ ὀνομάσῃ ἑαυτὸν ἀνώτατον διοικητὴν ὅλων τῶν μαχίμων δυνάμεων τοῦ τόπου, ἀφ' οὗ μᾶλιστα ἐκτὸς τῶν τεσσαράκοντα ἀνδρῶν εἶχον δοῦῃ αὐτῷ καὶ δύο χωροφύλακες.

Καὶ πρὸ μεσημβρίας μὲν ἔτρεχεν εἰς τὰ ὄρη θηρεύων, κατόπιν δὲ συνηντᾶτο μετὰ τῶν προυχόντων τοῦ χωρίου εἰς τὸ μικρὸν καὶ μόνον — ἀναψυκτήριον τῆς νήσου· ὅτε δ' ἐπήγετο ἡ ἑσπέρα διεσκέδαζε ταλαντευόμενος ἐντὸς λέμβου ἐπὶ τῶν ἠπίων κυμάτων τῆς κυανῆς θαλάσσης, καπνίζων τὸ σιγάρον του, ἐνδεδυμένος ὅπως ἤρέσκετο καὶ τὸ ἔφερεν ἡ τύχη, καὶ τότε μόνον καταλαμβανόμενος ὑπὸ θλιβερῶν ἰδεῶν, ὅτε ἀνεμιμνήσκετο ὅτι ἡ μακαρία αὕτη ζωὴ δὲν ἤθελε διαρκέσει πλέον τῶν τριῶν μηνῶν.

Ἡ νῆσος ἔχει ἕνα μικρὸν λιμένα, εἰς ὃν ἀνὰ πᾶσαν δεκαπενθημερίαν προσωρμίζετο ταχυδρομικὸν ἀτμόπλοιον τῆς γραμμῆς μεταξὺ Δρεπάνου καὶ Τύνητος. Ἐκτὸς τούτου σπανίως ἐπεσκέπτοντο αὐτὸν καὶ ἄλλα πλοῖα, τόσον δὲ σπανίως, ὥστε ἡ ἐμφάνισις πλοίου κατευθυνομένου πρὸς τὴν νῆσον ἀνηγγέλλετο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὰ περίχωρα διὰ κωδωνοκρουσιῶν, ἅπαντες δ' οἱ νησιῶται συνηθροίζοντο ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ὡφανεῖ ἐπρόκειτο περὶ μεγάλης καὶ ἐκτάκτου ἐορτῆς.

Ὁ βίος καὶ ἡ κίνησις τῆς φιλοξένου καὶ μικρᾶς πρωτευούσης τῆς νήσου συνεκεντροῦτο εἰς τινα εὐρύχωρον ἀγοράν, ὅπου ἔκειτο τὸ δημαρχεῖον, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ὁποίου ἐλευθέρως συνήρχοντο οἱ κάτοικοι. Ἐνταῦθα εὕρισκέ τις ὅλα ὅσα ἀξιοθέατα καταστήματα, γραφεῖα κτλ. ἠδύνατο νὰ ἐπιδείξῃ ἡ νῆσος, ἐπίσης καὶ δύο καφενεῖα, ὧν τὸ μὲν ἐπεσκέπτοντο οἱ προύχοντες, τὸ δὲ ὁ λαός. Ἐνταῦθα ἐπίσης ὕκειτο καὶ ἡ ὀλκὰς, ἐν ᾗ κατῴκει ὁ τῶ στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα διοικῶν ἀξιωματικὸς καὶ ἧς ἡ πρόσοψις ἔκειτο πρὸς τὴν ὁδὸν τὴν συνδέουσαν τὴν ἀγορὰν πρὸς τὴν ἐγγὺς κειμένην ἀκτήν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔδαφος πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης βαθμηδὸν ταπεινοῦται, διὰ τοῦτο ἀπὸ τῶν παραθύρων τῆς οἰκίας ταύτης ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ εἰς μεγάλην ἀπόστασιν τὸν λιμένα, τὴν ἀκτήν, τὸ μακρόθεν ἀπαστράπτον πέλαγος καὶ τὰ κυανᾶ ὄρη τῆς Σικελίας.

Ἡ νῆσος εἶνε καθ' ὁλοκληρίαν ἡφαιστειώδης καὶ κατακαλύπτεται ὑπὸ τῶν λαμπροτέρων φυτῶν παντὸς εἴδους.

Ὡραῖαι τινὰ πρώϊαν τοῦ Ἀπριλίου συνέβη νὰ προορμισθῇ πάλιν εἰς τὸν μικρὸν λιμένα τὸ πρὸς τὸν Τύνητα κατευθυνόμενον ἀτμόπλοιον. Μόλις ἤδη εἶχον φανῆ εἰς τὸν ὁρίζοντα τὰ πρῶτα σημεῖα τῆς ἀφίξεώς του καὶ ὁ κώδων ἤχησεν ἀγγέλλων τοῖς κατοίκοις τὸ μέγα συμβεβηκός, ὅπερ σήμερον δι' αὐτοὺς εἶχεν ἰδιαιτέραν σπουδαιότητα, διότι μετ' αὐτοῦ ἀνεμένοντο συγχρόνως καὶ οἱ ἀντικαταστάται τῶν μέχρι τοῦδε φρουρῶν. Ὅλοι οἱ προύχοντες τῆς πόλεως ἦσαν παρόντες, ὁ τέως ἀξιωματικὸς τῆς φρουρᾶς, ὁ δήμαρχος, ὁ δικαστής, ὁ ἐφημέριος καὶ ὅλοι μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ νεαρός τις στρατιωτικὸς ἰατρός, προωρισμένος νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς σωματικῆς εὐεξίας τῶν φυλακισμένων καὶ τῶν στρατιωτῶν. Δύο λέμβοι ἐπλησίασαν τὸ ἀτμόπλοιον καὶ ἔφερον εἰς τὴν ξηρὰν ἀριθμόν τινα στρατιωτῶν καὶ νεαρόν τινα ἀξιωματικόν, ὡράϊον καὶ ξανθὸν νεανίαν, τὸν ὁποῖον ἂν θέλετε τὸν ὀνομάζομεν Γαβριέλλον καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἐλκυστικὴ μορφὴ ἀμέσως ἐκέρδησεν ὅλων τὰς καρδίας. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ὁ Γαβριέλλος ἐχαιρέτησε τοὺς συναδέλφους του, σφίγξας αὐτῶν τὴν χεῖρα, καὶ εἰς τὴν κατάληψιν προσκλαλιὰν τοῦ δημάρχου ἀπήντησεν εὐχαριστῶν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνδρῶν του. Μετὰ σεβασμοῦ καὶ περιεργίας οἱ νησιῶται εἶχον σχηματίσει χαράκωμα κατὰ τὴν διάβασίν των.

Ἀφ' οὗ οἱ στρατιῶται ὡδηγήθησαν εἰς τὸ κατάλυμά των, μετέβη ὁ Γαβριέλλος εἰς τὴν ἀγορὰν, ἔνθα οἱ τὰ πρῶτα φέροντες πάλιν ἐχαιρέτησαν αὐτὸν μετ' ἐπισημότητος καὶ συνεστήθησαν αὐτῷ ἅπαντες κατὰ σειρὰν ὑπὸ τοῦ δημάρχου. Μόλις ἐπερατώθη ἡ τελετὴ αὕτη, καθ' ἣν ἡ μᾶλλον ἐγκάρδιος θυμηδία ἦτον ἀναμεμιγμένη μὲ τὴν ἀγροτικὴν ἀπλότητα καὶ ἀφέλειαν, ὁ ὅμιλος τῶν κυρίων διελύθη καὶ ὁ νέηλυς ἠκολούθησε τὸν συνάδελφόν του εἰς τὸ ὁρισθὲν αὐτῷ οἴκημα τῆς διατρεσίας. Ἐξω ἐνησχολοῦντο μετὰ ζέσεως οἱ στρατιῶται, οἱ μὲν εἰς τὸ νὰ περιτυλίσσουν, οἱ δὲ εἰς το νὰ κατατάσσουν τὰ πράγματα, καὶ ἐντὸς μιᾶς ὥρας ὅλα καὶ διὰ τὸν ἀναχωροῦντα καὶ διὰ τὸν νεοεισ ἀφικόμενον ἦσαν ἐν πληρεστάτῃ τάξει.

Τῇ αὐτῇ ἑσπέρᾳ περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν ἐγκατέλειψεν ἡ πρώην φρουρὰ διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀτμοπλοίου τὴν νῆσον, ἀφ' οὗ συνώδευσεν αὐτὴν ἡ διάδοχος μέχρι τῆς παραλίας.

Ὁ νεαρὸς ἀξιωματικὸς ὅμως, ἅμα ὡς ἐξηφανίσθη ἀπὸ τῶν βλεμμάτων του τὸ ἀτμόπλοιον, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ οἴκημά του καὶ ἐπειδὴ ἦτο κατάκοπος ἐκ τοῦ ταξειδίου καὶ τῆς ταραχῆς τῆς ἡμέρας ἀμέσως κατεκλίθη. Ἐκοιμήθη δὲ μέχρι τῆς πρωΐας τὸν βαθὺν καὶ ζωογόνον ὕπνον τῆς νεότητος.

* * *

Ἅμα τῇ ἀναταλῇ τοῦ ἡλίου ἠγέρθη τῆς κλίνης καὶ ἐξῆλθε διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν στρατῶνα. Μόλις ὅμως προὐχώρησε βήματά τινα, ἠσθάνθη αἴφνης ἐλαφρὰν ἐπαφὴν τοῦ ἐνδύματός του, ἀναγκάσασαν αὐτὸν νὰ σταθῇ καὶ νὰ στρέψῃ τὸ πρόσωπον.

Τότε εἶδε δύο βήματα σχεδὸν ὄπισθεν αὐτοῦ ὑψηλὴν καὶ ὡράϊαν κόρην, ἔχουσαν στάσιν χαιρετώντος στρατιώτου καὶ προσβλέπουσαν αὐτὸν ἀσκαθαμμικτεῖ διὰ τῶν βαθέως μελανῶν καὶ ἄνευ ζωῆς ὀφθαλμῶν της. Τὰ ἐνδύματά της δὲν ἦσαν μὲν πενιχρά, ἀλλ' ὅλως παρημελημένα· πυκνὴ μέλαινα κόμη περιέβαλλεν ἐν ἀταξίᾳ τὸ πρόσωπόν της καὶ περὶ τὸ λεπτοφυὲς στόμα της ἐπλανᾶτο ἀόριστον μειδίαμα.

— Τί θέλεις; ἠρώτησεν ὁ Γαβριέλλος μὲ ἔκπληξιν καὶ περιέργειαν.

Ἡ κόρη δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἐξηκολούθει νὰ μειδιᾷ καὶ νὰ κρατῇ τὴν προτέραν στάσιν της.

Ὁ Γαβριέλλος ὕψωσε τοὺς ὤμους καὶ ἤρχισε νὰ ἐξακολουθῇ τὴν πορείαν του. Μετὰ δέκα μόλις βήματα ἠσθάνθη πάλιν ἐπαφὴν εἰς τὸ ἔνδυμά του καὶ στραφεὶς πάλιν εἶδε τὴν κόρην ἑστωμένην πρὸ αὐτοῦ, ἔχουσαν τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου, ἀκίνητον καὶ εἰθυτενῆ ὡς στρατιώτην εἰς τὴν γραμμήν. Δύο τρεῖς ἄνθρωποι, διερχόμενοι καὶ αὐτοὶ ἐκεῖθεν, εἶδον τὴν σκηνὴν ταύτην καὶ παρῆλθαν μειδιῶντες.

— Ἀλλὰ τί θέλεις ἀπὸ ἐμέ; ἠρώτησεν ἐντονώτερον ὁ νεαρὸς ἀξιωματικός.

Ἡ κόρη ἐξέτεινε πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα καὶ εἶπε μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἠλιθίου μειδιάματος ἐπὶ των χειλέων

— Ἐδέησα θέλω!

— Ἀτυχὴς παράφορων, ἐσκέφθη ὁ Γαβριέλλος καὶ ἔδωκε τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιόν του διὰ νὰ τῇ δώσῃ ὀλίγα χρήματα. Πρὸς ἔκπληξίν του ὅμως ἡ κόρη ἐσταύρωσε τὰς χεῖράς της ἐπὶ τοῦ στήθους, θέλουσα διὰ τοῦ κινήματος τούτου τρόπον τινὰ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὴν χεῖρα, ἥτις ἐτόλμα νὰ τῇ δώσῃ ἐλεημοσύνην.

— Ἐδέησα θέλω! εἶπε συγχρόνως καὶ κάπως ἐντονώτερον ἢ προηγουμένως.

Αἴφνης δὲ ἤρχισε νὰ κρούῃ τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἔδραξε δ' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὴν πυκνὴν καὶ βοστρυχώδη κόμην της καὶ ἐξέπεμψε μονότονον κλυδωνιόν, ὡς τὰ παιδία τὰ ὁποῖα παίζοντα ὑποκρίνονται „κλάματα".

Ἐν τῷ μεταξὺ συνηθροίσθησαν καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι καὶ εὕρισκον ἀστεῖον τὸ πρᾶγμα. Ἀλλ' ὁ Γαβριέλλος ὀυθέλως ἐθεώρησε τοῦτο εὐχάριστον καὶ ὅλως ἐν ἀμηχανίᾳ ὅτε μὲν προσέβλεπε τὴν κόρην, ὅτε δὲ τοὺς περιϊσταμένους καὶ ἐπὶ τέλους ἐστράφη χωρὶς νὰ εἴπῃ οὔτε λέξιν, ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον του. Ἀκολούθως ἀτέβη τὴν ἀγοράν, ὅτε ὅμως ἔφθασεν εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν παραλίαν ἤκουσεν ὀπίσω του ἐλαφρὰ βήματα, αἰσθανεὶ τὸν ἠκολούθει τις τρέχων ἐπὶ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν, καὶ πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ στραφῇ, ἤκουσεν ἐγγύτατα εἰς τὸ οὖς του ἐλαφρὰς ψιθυριζομένας τὰς λέξεις.

— Φύτατέ μου!

Ἀκουσίως ἠσθάνθη ἐλαφρὰν φρικίασιν καὶ ἐπετάχυνε τὸ βῆμά του. Πάλιν ὅμως ἀντήχησεν ἐγγύτατα εἰς τὸ οὖς του.

— Ἀγάπη μου!

— Πήγαινε τὸ δρόμο σου καὶ ἄφησέ με ἥσυχον, ἀνέκραξε τέλος πλήρης ἀδημονίας καὶ ἐστράφη βιαίως πρὸς τὴν καταδιώκουσαν αὐτόν, ἥτις τρομάξασα ἐκ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς του ἀπισθεχώρησεν ἐν βῆμα.

„Πήγαινε καὶ ἄφησέ με! Μὲ κατάλαβες;

Ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς κόρης ἐζωγραφήθη ἀπροσδιόριστός τις ταραχή· ἐξέτεινε τὴν χεῖρά της, ὡσεὶ θέλουσα νὰ καταπραΰνῃ τὴν ὀργὴν τοῦ Γαβριέλλου καὶ εἶπεν ἐλαφρῶς μετὰ ἱκετευτικοῦ τόνου.

— Μὴ θυμώνῃς, κύριε ἀξιωματικέ.

— Φύγε, σὲ λέγω. Πήγαινε ἢ φωνάζω τοὺς στρατιώτας καὶ σὲ βάζουν 'ττὴ φυλακή.

Συγχρόνως δ' ἔδειξε στρατιώτας τινάς, ἑσταμένους ἐκεῖ πλησίον. Τότε ἀπεμακρύνθη, βραδέως ἡ κόρη, ὑποχωροῦσα πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ πάντοτε ἀσκαθαμμικτεῖ προσβλέπουσα τὸν νεαρὸν ἄνδρα. Τὰ χείλη της ἐκινοῦντο, ὡσανεὶ ἀδιαλείπτως ἐπρόφερον τὰς λέξεις: — „Ἀγάπη μου! ψυχή μου!

Ἤδη ἐξηκολούθησεν ὁ Γαβριέλλος ἀνενοχλήτως τὴν πορείαν του· καὶ ἀκουσίως εἶπε δύο τρεῖς φορὰς ταπεινῇ τῇ φωνῇ· Τί λυπηρόν! Τόσον ἐρατεινὸν πλάσμα! Κρῖμα, κρῖμα!

Καὶ ἐρατεινὴ ἢ μᾶλλον θαυμασίως περικαλὴς ἦτον ἡ δυστυχὴς κόρη, ἣν τόσον τραγέως ἀπιθῆσε μακράν του. Ἥτο πρότυπον τῆς φλογερᾶς σικελιανῆς γυναικός, ἧς τὸ κάλλος ἐν ἀκαρεῖ σ' αἰχμαλωτίζει, ἅμα ὡς μία καὶ μόνη ἀκτὶς τῶν μελανῶν ἀστέρων τοῦ προσώπου της εἰσδύσῃ εἰς τὴν ψυχήν σου Πόσον ἐλεύθεραι καὶ ὡραῖαι εἶνε τὰ μέτωπα ὑπὸ τὴν ἀπαστράπτουσαν μέλαιναν κόμην, πόσον εὐθυμοῦσι εἶνε ἡ εὐκινησία τῶν βλεφάρων μετὰ τῶν μεταξίνων βλεφαρίδων των καὶ τῶν σφριγώντων κοραλλίνων χειλέων! Ὅλα ταῦτα διὰ μᾶς εἶχε παρατηρήσει ὁ Γαβριέλλος εἰς τὴν κόρην καὶ εἶχεν αἰσθανθῆ βαθέως τὴν μαγείαν τοιαύτης καλλονῆς· ἀλλ' εἰς τὸ οὖς του ἀντήχει ἀδιακόπως ὁ βραγγνὸς ἦχος τῆς φωνῆς της, ἀκατασπάστους ἔβλεπε πρὸ ἑαυτοῦ τὸ ἠλίθιον μειδίαμα καὶ τοὺς πλατέως ἀνεφγμένους μέλανας ὀφθαλμούς, οἱ ὁποῖοι ἐφαίνοντο τόσον ἀγανεῖς, καὶ εἶχον τόσον ἄψυχον καὶ νεκρὸν βλέμμα.

(*Ἕπεται συνέχεια*).

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.

6. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ, **ΑΠΑΤΗ ΑΝΤ' ΑΠΑΤΗΣ.** Κωμῳδία εἰς πράξεις τρεῖς. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῶν Καταστημάτων „Ἀνδρέου Κορομηλᾶ" καὶ „Κοραῆ", Ἀνέστη Κωνσταντινίδου, 1885. Σελ. β'. καὶ 130. Ὁ φιλόκαλος τῆς ποιητικῆς ἡμῶν συγγράφευς ἀφηνῆς κοσμήτωρ καὶ συγγραφεὺς πολλῶν ἄλλων χαριεστάτων δραματικῶν ἔργων κύριος Α. Κορομηλᾶς παρέχει διὰ τοῦ νέου τούτου κομψοῦ τομιδίου νέαν ἀφορμὴν αἰσίων ἐλπίδων διὰ τὸ μέλλον τοῦ Ἑθνικοῦ θεάτρου. Ἀκμαιότατος ὑπὲρ αὐτοῦ ἐργαζόμενος, καὶ ἀξιοπρεπῶς ὅσον καὶ συμπαθῶς ἐξωτερικόμενος τὴν βασιλικὴν μέριμναν ἐν τῷ μέλλοντι ἐλπίζει μετὰ παντὸς φιλομούσου νὰ παραγαγόμεν ποτέ τι καλὸν καὶ ἀντάξιον τῆς φήμης, ἣν εἶχεν ἄλλοτε ἡ Ἑλληνικὴ σκηνή.

7. Ε. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, **Η ΕΒΡΑΙΑ.** Διήγημα. Ἐν Ἀθήναις 1885. Σελ. ζ'—230. Τὴν ἀπόπειραν ἑλληνικῆς μυθιστοριογραφίας ἐπεχείρεῖ ὁ νεαρὸς διηγηματογράφος ἐφωδιασμένος μὲ ἐπίζηλα χαρίσματα ζωηρᾶς φαντασίας καὶ ἀξιέπαινον πρὸς τὴν γλῶσσαν σεβασμόν. Τὸ ἐπιπεξῆς συγκρατούμενον γοργὸς διηγήσεως νῆμα, καὶ τὸ ἀνόθευτον ἄνευ ἐξεζητημένης φράσεως ὕφος εἶνε τὰ κάλλιστα συστατικὰ τοῦ διηγήματος τούτου.

ΔΙΣ ΑΓΓΕΛΙΑ, ΙΩΑΝΝΟΥ Μ. ΔΑΛΒΕΡΓΗ. — ΚΡΙΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ. Ἡ ἐπάνοδος τοῦ Ἐξορίστου. (ἀντὶ προλόγου). — Ἐν ὥρᾳ μάχης. Ὁ ἐπίλογος ἐν Χαλέπῳ. — Ἡ Ἀραβωνιαστικὴ τοῦ Μεσκίνη. Οἱ δύο Γέροι. — Τὸ κόνισμα τῆς Παναγίας. — Ὁ Μουσῆς. Τὸ τάξιμο τοῦ Σφακιανοῦ. — Ἡ Ἀληλιά. — Ἀγάπη Ἀνεράϊδας. Τόμος Α'. Τιμώμενος ἐν Ἀθήναις ἀντὶ Δραχμῆς, ἀλλαχοῦ δὲ ἀντὶ 1,10.

Σ. Σ. Κ. Περὶ τῶν λίαν προσφάτῳ ἐκδεδομένων τούτων ἔργων τοῦ φίλου Συνεργάτου τῆς ἀξιολόγου ἀθηναϊκῆς Συναδέλφου *Ἑβδομάδος* θέλομεν γράψει ἐν καιρῷ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΞ ΕΣΠΕΡΙΑΣ.

Ἡ ἑλληνικότης τῶν ἐν Εὐρώπῃ πλείστων ὁμογενῶν Κοινοτήτων εἶνε ζήτημα δυνάμενον νὰ ἐνδιαφέρῃ Σὲ καὶ τοὺς περὶ Σέ, πικρίαν τινὰ ἐνέχουσι σήμερον τὰ χρονογραφικά μου καθήκοντα, ἠναγκασμένης λυπηρὰν καὶ σημαντικὴν νὰ Σοὶ ἀναγγείλω ἀπώλειαν. Τραῦμα δεινὸν ὑπέστη ἐσχάτως ἡ ἐνταῦθα Ἑλληνικὴ παροικία ἀπωλέσασα μέλος αὐτῆς περιφημένον, τὸν δείμνηστον Ναοῦμ Παππᾶ. Ὅλη ἡ Λειψία, ἐν ᾗ ὁ μακαρίτης ἰδιαζόντως ἐτιμᾶτο, ἠσθάνθη καὶ ἐθρήνησε μετὰ τῶν ἐνταῦθα παροίκων καὶ σπουδαζόντων ὁμογενῶν τὴν ἀπώλειαν ἀνδρὸς ἀείποτε τιμήσαντος μεταξὺ τῶν ἀλλογενῶν τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ διατελέσαντος τὸ κυριώτερον στήριγμα τῆς ἐνταῦθα Ἑλληνικῆς παροικίας. Περισσότερον δὲ τῶν ἄλλων οἱ Ἕλληνες φοιτηταὶ συνεμερίσθησαν τὸ ἄλγος τῶν πενθούντων οἰκείων, διότι ἐκεῖνος πάντοτε ἠγάπα καὶ ἐχειραγώγει αὐτοὺς πατρικῶς, παρεῖχεν αὐτοῖς συχνότατα μέσῳ τῆς ἑλληνοπρεποῦς αὐτοῦ οἰκογενείας εὐκαιρίαν νὰ ἐνθυμῶνται τὰ πάτρια ἤθη καὶ ἠκησμοῦντες πρὸς στιγμὴν τὰς πικρὰς ἐν τῇ ξένῃ περιπετείας νὰ αἰσθανθῶσιν ἐν ἑαυτοῖς ἀναζωπυρούμενον τὸν πρὸς τὴν φίλην πατρίδα ἔρωτα. Πάντες οἱ ἀπὸ τριακονταετίας ἐνταῦθα σπουδάσαντες δύνανται νὰ ἐκτιμήσωσι τὴν σημαντικὴν ἀπώλειαν, ἣν ἐθρηνήσαμεν ἡμεῖς οἱ τελευταῖοι ἐντρυφήσαντες εἰς τὴν συχνὴν ἔνδειξιν τῶν Ἑλληνικῶν αὐτοῦ αἰσθημάτων.

Βραχυτέραν ἐκ βλίψεως δὰ καταστήσω τὴν περὶ τῶν ἄλλων σήμερον πολυλογίαν, ἄλλως τε ἐπῆλθε πλέον καὶ ἡ στιγμή, καθ' ἣν ἐλεύθερος ἐγὼ ποιὶ ἐγκαταλείπει τὴν πόλιν ὁ συρμὸς καὶ κάμνει τὰ θερινὰ ταξειδία του. Ὁ συρμὸς ταξειδεύει — γνωρίζομεν δὲ ὅλοι τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ταύτης. Αὕτη ἐνέχει τὸ μυστήριον ἐκείνο, ὅπερ ὑποκρύπτουσι τὰ κεκλεισμένα παράθυρα καὶ τὰ περικεκαλυμμένα ἔπιπλα τῶν αὐθουσῶν μας, αἱ ἔρημοι ὁδοὶ καὶ ἡ πνιγηρὰ πίεσις, ἣν ἐξασκοῦσιν αἱ θερμαὶ τοῦ Ἰουλίου ἡμέραι ἐπὶ τῆς κεκμηκυίας ζωῆς τῶν πόλεων. Ὅστις θέλει ν' ἀπέλθῃ τῆς πόλεως, ἐπραξεν ἤδη τοῦτο ἢ τοὐλάχιστον ἑτοιμάζει τὰ πράγματά του, διὰ ν' ἀναχωρήσῃ αὔριον. Ἐν ᾧ δὲ ἐνταῦθα, φιλτάτη μου, ὁλονὲν ἀραιοῦνται αἱ κομψαὶ τῆς κοινωνίας τάξεις, ἀλλαχοῦ λαμβάνει ζωὴν ἄλλος ποικιλόμορφος καὶ λαμπρὸς συρμὸς βίος, ὄζτις διὰ τῆς κομψότητος καὶ τῆς γάριτος, τῆς καλλονῆς καὶ τῆς νεότητος ἀνθαμιλλᾶται πρὸς τὴν λαμπροτέραν ἀκμὴν τοῦ χειμερινοῦ συρμοῦ ὑπὸ τὰ χρυσὰ φῶτα τῶν λαμπτήρων καὶ τῶν λυχνιῶν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, φιλτάτη μου, πολλαὶ κοινωνίαι παρατηροῦνται εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῶν διαφόρων συρμῶν. Ἀλλ' ἔπαυσεν, ὡς ἤδη εἶπον, ἔδρα αὐτῶν νὰ ᾖνε ἡ πόλις, ὁ θρόνος των δὲν εὑρίσκεται πλέον ἐν τοῖς θεωρείοις τῶν θεάτρων, καὶ ἐν τοῖς αἰθούσαις ἔνθα γίνονται μουσικαὶ συναυλίαι ἢ ἀβίονται λαμπροὶ καὶ πολυθάμονοι χοροί. Ἐν τοιούτοις ὑπάρχουσι πάλιν περιστάσεις τινές, καθ' ἃς ὁ Συρμὸς εὑρίσκει κατάλληλον εὐκαιρίαν νὰ ἐπιδειχθῇ καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς φάσεις, αἱ περιστάσεις δὲ αὗται εἶνε αἱ διάφοροι δημοτελεῖς ἑορταὶ καὶ τὰ δημόσια μεγάλα θεάματα, ὧν δύναται καὶ ἡ ἀριστοκρατία νὰ συμμετάσχῃ χωρὶς νὰ ὑπερβῇ τὰ στενὰ ὅρια τῆς ἐθιμοτυπίας καὶ τῆς ὄντως καταιθρόνου εὐγενείας της. Τοιοῦτο μέγα δημόσιον θέαμα ἦσαν καὶ αἱ ἐσχάτως ἐν Παρισίοις τελεσθεῖσαι μεγάλαι θερινοὶ ἱπποδρομίαι, ὀνομαζόμεναι „grand prix", δημοτελὴς δὲ ἑορτὴ ἡ μίαν ἡμέραν πρότερον τελεσθεῖσα „ἑορτὴ τῶν ἀνθέων" (fête des fleurs). Μοὶ εἶνε ἐντελῶς ἀδύνατον, φιλτάτη μου, μετὰ ταῦτα νὰ προλόγον νὰ ἐπιχειρήσω οἱανδήποτε περιγραφὴν τῶν κατὰ τὰς δύο ταύτας ἑορτὰς ἐπιδειχθεισῶν εἰς τὰ δίμματα τοῦ ἐνθαμβοῦ κόσμου νέων ἐνδυμασιῶν, διότι καὶ τὸ πλῆθος καὶ ἡ λαμπρότης καὶ ἡ ποικιλία των ἦτο τοιαύτη ὥστε ἀπέχει τοῦ νὰ Σοὶ γράψω τι εἰδικώτερον περὶ αὐτῶν οὐ μόνον διὰ τὴν ἔλλειψιν χώρου ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐντελῆ ἀνεπάρκειαν τῶν ἀσθενῶν μου δυνάμεων. Ἄλλως τε Σὺ ὡς ἁπλῆ καὶ ἀφελὴς Ἑλληνὶς δὲν πρέπει καὶ νὰ ἐνδιαφέρῃσαι πολὺ περὶ τῶν ξενοτρόπων ἰδιοτροπιῶν τῶν γυναικῶν τῆς Εὐρώπης, ὧν ἡ ματαιότης καὶ ὁ ἐγωϊσμὸς ἔφθασε πλέον εἰς τὸ μὴ περαιτέρω. Ἄλλοτε σκοπεύω νὰ Σοὶ γράψω ἐκτενῶς περὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ των τούτου καὶ περὶ τῶν ἀποφάσεών των, ἃς καθ' ἡμέραν λαμβάνουσιν

ἐναντίον τῆς ὑπεροχῆς τῶν ἀνδρῶν, θέλουσαι καὶ αὐταὶ ν' ἀποκτήσωσι τὰ αὐτὰ καὶ ἴσα δίκαια μὲ αὐτοὺς εἰς τὸν ἰδιωτικὸν καὶ εἰς τὸν δημόσιον βίον, τώρα δὲ μαντεύουσα τὸν εὐλογόν Σου πόθον σπεύδω νὰ Σοὶ ὑποβάλλω δύο νέα συρμικὰ ὑποδείγματα, τὰ ὁποῖα ἀληθῶς εἶνε ἀριστουργήματα καινοφανείας καὶ ἐν τῇ ἰδέᾳ καὶ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ.

Καὶ ἡ μὲν μία τῶν εἰκόνων μας, παριστάνουσα εἶδος οἰκιακῆς ἐνδυμασίας, εἶνε κατάλληλος νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόδειγμα ἐμπεισμοῦ νεανίδων. Τὸ κάτω μέρος τῆς ἐσθῆτος, κατεσκευασμένης ἐκ μεταξίνου ἢ ἐριοῦχου ὑφάσματος χρώματος εὐθυῶς, περικασμεῖται ὑπὸ πλατείας ταινίας ἐξ ἐριούχου τριχάπτου, τὸ δὲ ἀνώτερον, τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς εἶνε ὁ γῦρος ἑτέρας μικροτέρας ἐσθῆτος, ἐπίσης περιβάλλεται ὑφ' ὁμοίας ταινίας, ὀλίγον τι ἀνωθεν τῆς ὁποίας ὑπάρχει ἄλλη, οὐχὶ τόσον πλατεῖα, φέρουσα τὸ ὄνομα Entre-deux. Πλατεῖα ζώνη, κατεσκευασμένη καὶ αὕτη ὡς ἡ βραχυτέρα ἐσθῆς ἐξ ὑφάσματος, ὀνομαζομένου Pongée des Indes, καὶ κοσμουμένη, κατὰ τὰ ἄκρα διὰ ταινιῶν Entro-deux περιβάλλει τὴν λεπτὴν ὀσφύν.

Ἡ ἑτέρα δὲ τῶν συρμικῶν ἡμῶν εἰκόνων Σοὶ δεικνύει χαριέστατον

ὡραίας κεφαλῆς περικάλυμμα διὰ *μαντίλλας* ἐκ τριχάπτου, κοσμουμένης δι' ὠχρῶν λευκανθέμων. Τοιοῦτον τῆς κεφαλῆς περικάλυμμα δύνασαι νὰ προμηθευθῇς ἀντὶ ὀλίγων δραχμῶν.

ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ ΠΕΡΙΕΡΓΟΥ.

Βαθεῖαν λύπην ἐπροξένησεν ἡμῖν ὁ ἀπρόοπτος θάνατος ἐνθέρμου φίλου τῆς „Κλειοῦς" τοῦ ἐν Ὀδησσῷ φιλοπάτριδος ὁμογενοῦς Π. Βεργωτῆ. Ὁ ἀοίδιμος διεκρίνετο μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐκεῖ παροικούντων ὁμογενῶν διὰ τὴν θερμὴν αὐτοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἀγάπην, εἰς ὧν τὴν διάδοσιν παντὶ σθένει καὶ ἰδιορρύθμως εἰργάζετο.

ΜΙΚΡΑ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ. — κ. κ. Ε. Ι. Μ. εἰς Δαρβανέλλια, Θ. Κ. εἰς Δρέσδην, Ι. Γ. Τσ. εἰς Ἀλεξάνδρειαν, Δ. Ζ. εἰς Βελεσσά. Ἐλήφθησαν. Καὶ πάλιν Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ν. Α. εἰς Πότιον. Ἐνεγράφησαν. Εὐχαριστοῦμεν. — κ. Σ. Ν. Π. εἰς Μαριούπολιν. Ἀπεστάλη. Ἀκολουθεῖ ἐπιστολικὸν δελτάριον. — κ. κ. Ἀδελφ. Π. εἰς Σέρρας, Γ. Τσ. εἰς Πάτρας. Ἀπεστάλησαν. Εὐχαριστοῦμεν. — Μουν V. εἰς Blancy. Ἐπνεύσθη. — Διεύθ. „Ἀληθείας" Λάρνακα. Ἐπειδὴ εἶχον ἐξαντληθῆ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. — Εἰς τὴν Παναγίαν, στίχοι ὑπὸ Δ. Ε. (Παναγία Ραφαὴλ σελ. 193, Παναγία Μουρίλλου σελ. 201). — Ὁ Οἰδίπους ὑπὸ Σπυρίδ. Παγανέλη (Εἰκὼν ἐν σελ. 190—97). — Γλωσσικαὶ Παρατηρήσεις ὑπὸ Ἀνδρέου Λασκαράτου. — Σκέψεις φρονίμου πατρός. *Τὸ φύλλητρον τοῦ οἴκου.* — Ἀστρονομικοὶ περίπατοι. *Μία ἐπίσκεψις εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον* (μετὰ σχετικ. εἰκόν. ἐν σελ. 204). — Τεχνητὴ βροχὴ ὑπὸ Α. * (Εἰκὼν ἐν σελ. 205). — Καρμέλα ὑπὸ Edmonde de Amicis. (Διήγημα). — Βιβλιοθήκη. — Ἐπιστολαὶ ἐξ Ἑσπερίας. *Ὁ θάνατος τοῦ Νικολ. Χ. Παπαδ. — Αἱ σχέσεις τοῦ ἀειμνήστου πρὸς τὴν ἐν Δεψίᾳ ἀποκαθίδρυσιν Ἑλληνικῆς νομίσματος. — Τὸ πάρτυ ὁ συμπὸς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. — Αἱ μεγάλαι ἐπιτυχορεῖαι καὶ ἡ ἐορτὴ τῶν ἀνθέων ἐν Παρισίοις. — Δυρραχιὴ πρὸς τὴν Ἑλλαδικήν. — Ὁ ἐγκέφαλος τῶν ἐν ἔθνοσιν γενομένων καὶ δύο νέα συρμικὰ ὑποδείγματα (ἐν σελ. 208). — Νεκρολογία. — Μικρὰ Ἀλληλογραφία.*

Ἐκδότης Π. Δ. ΖΥΓΟΥΡΑΣ.

Τύποις Bär & Hermann, ἐν Λειψίᾳ. — Χάρτης ἐκ τῆς Neue Papiermanufactur, ἐν Σταρσβούργῳ. — Μελάνῃ Frey & Sonring, ἐν Λειψίᾳ.